

Porablje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 20. decembra 2018 - Leto XXVIII, št. 51-52

KAM DRVI TA SVET?
stran 7

VRABEU, STERI MA PERAUT V OBLIKI LIPOVOGA LISTA
stran 8

TŪJ LETOŠNJI SVEJTKI ...
stran 14

BLAJŽENE SVETKE VAM ŽELEJMO!

Dati je baukše kak dobiti

Že od gnauksvejta takšno šego mam, ka gda demo na letovanje (nyaralás), prvomi kaudiši, steroga srečam v tistom varaši, kama démo, dam malo pejnez. Nej dosta, en euro ali dva, dapa gvüšno, ka dam.

Kak je tau čütenje, ka moram dati, v meni gratalo? Gda se je tau začnilo? Pred dostimi lejtami smo bili na Siciliji, bilau je vleta, vručina je trno pritiskavala, dapa mi smo bili pri maurdji, se ladili pa lepau meli. En den smo šli poglednit varaš Taormina, gde smo po ogledaj kipüvali male dare. Gda sem plačala v edni mali bauti, sem drauvne pejneze, ka sem nazaj dobila, nej v bukso djala, liki v žepko pistila. Gda smo šli tadola po vauski gasi, gde se je stisnila vročina, je nasprauti prišla mlada mati, zamazana, raztrgana, v rokaj je nesla ranč tak zamazano dejtece, stero je nemilo djaukalo. Vidlo se je, ka kaudiva. Kak je nas, za njau bogate turiste zaglednila, je vöftegnila rokau, pa tijo prositi začnila. Nej bila nasilna, v očaj je mejla žalost. V prvom momenti sem stajla mimo titi, dapa kak če bi tisti drauvni pejnazge v žepki vrauči gratali, sem segnila v žepko pa sem ji dala en euro. Ženska se je ponizno zavalila, na njenom obrazi je grato blajženi smej, v tistom momenti je lejpa bila kak Marija z malim Jezušom.

Od tistoga davnoga leta mau mam tau šego, ka na vsakšom potovanji enomi kaudiši gvüšno ka pomagam. Vejm, ka te pejnez néde vsigdar za dober cilj, leko ka ga od kaudišov vkraj poberejo tisti, steri je na ulico pošilajo, leko ka se zanga alkohol küpi, pa nej krü. Dapa dunk tak čütim, ka moram dati. Če samo vsakši peti evro pride na dobro mesto, je nej bilau zaman.

Večkrat ništerni padaši ali padaškinje pravijo, ka je tau samo kapla v maurdji, vej pa vsakšoma ne morem pomagati, ne morem pejneze dati. Na tau ponavadi mam odgovor, ka če bi vsakši, steri si leko privaušči, dau enomi kaudiši (brezdomci, klošari, srmaki) en evro na leto samo gnauk, bi na svejti dostaveč zadovolni pa srečni lidi bilau. Več zadovolni med tistimi, steri so potrebni pomauči pa več srečni med tistimi, steri leko ponidimo pomauč.

Zdaj, ka se približava najlepši tau leta, gda čakamo rojstvo Odrešenika, se vspovsedi guči o lübezni. O tom se pridga v cerkvi, se guči na kulturni programaj, na tau se sklicujejo dobrodelne organizacije, stero zbirajo pomauč za tiste, steri so go potrebni ... Naj tau ne ostanejo samo besede, naj se nam ne vnauža v „žepko segniti“ pa (drauvno) pomauč dati tistim, steri go nücajo. Pomislimo na tau, ka je Jezuš pravo: Vse, ka napravite mojomi najmenkšomi brati, napravite meni ...

Marijana Sukič

Kak malo trbej z

»Vidli ste, kak malo trbej za srečo? Samo svojo srce trbej poslušati. Včasi je tau trno težko, dapa ... splača se potrüdititi.« Tau so bili skurok slejdnji stavki igre, stero so na božični prireditvi Slovenske zveze zašpilali šaularge iz Kuzme.

9. decembra je Slovenska zveza zvala na božični program z živimi jaslicami (éló betlehem), na sterom so

je bilau lepau okinčano, kauli s slamo pokrite »betlehemske štalice« so svejtili

Slovenske zveze Nikoleta Vajda Nagy pa nutpokazala kuzmičke mlajše, stero vči

Živi betlehem na dvauri Slovenskoga doma. Naprej kak pastirci pa trgé krali člani Mešanoga pevskoga zbora Avgust Pavel ZSM z Gorenjoga Senika.

Lepojčki in Pravčki v igri Dežela lepo in prav, stero so zašpilali šaularge iz Kuzme

gorstaupili učenci Osnovne skupina Zarja iz Puconec pa moški člani Mešanoga pev-

mali posvejtke, v domi je dišalo po medenjajakaj, stero so mlajši krasili, med tejm pa kakšnoga koštavali tó.

Eden od kralov z dekličnama

skoga zbora Avgust Pavel z Gornjega Senika. Dvorišče Slovenskoga doma

Kauli Pete vöre, gda je venej že kmica gratala, je navzoče pozdravila sekretarka

leranca Jožica Fúkaš. Mlajši so odigrali igro z naslovom Dežela lepo in prav, v steri mammo dve skupini: Lepojčke in Pravčke pa Capke (Ronjaše). Lepojčki pa Pravčki majo vse, lejpi dom, lejpe

Flajsne mlašeče roke kinčajo medenjake

gvante, zatok so srečni pa veselo plešejo. In zatok tak mislijo, ka tisti, steri so nej tak lejpi kak oni pa ne delajo vse tak prav, nej majo kaj iskati v njenom rosagi. Capki so raztrgani, žalostni, najbolje zavolo toga, ka nej majo dauma, zatok, gda pridejo v rosag Lepojčkov pa Pravčkov, ščejo tam ostati. Dapa policaja nji zaženeta. V tom lejpom pa pravom rosagi se začne velki svetek, vsi veselo plešejo, gda nastane velki vihér pa njine hiše porüši,

a srečo

etak Lepojčki pa Pravčki ostanejo brezi doma, brezi vsega. Pridejo nazaj Capki, steri nemajo nika, dapa svoj zadnji kolač krūja pa zadnji vrč vode si delijo z »nauvimi

Jaz vem za eno štalico, Bel božič in Gloria), s sterimi je pričarala božično razpoloženje. Ranč tak, kak pastirci pa trej krali, steri so pomalek prišli k jaslicam pa se poklo-

Vokalna skupina Zarja iz Puconec je spevala pod taktirko Jožeta Slavička

srniki«. Zatok se v Lepojčkaj pa Pravčkaj gene srecé pa Capke pozovejo medse. Najbole se tomi veselijo, da tej, vase zavörvani tō majo srece. »Srce, stero je najvek-

nili Jezusi, Mariji pa svetomi Jaužefi. Za gvanti pastirov pa kralov so se skrivali moški člani seničkoga pevskoga zbora. Toplo je gratalo vsejm nam pri srci, gda so

En tau gledalcov, med njimi generalni konzul Boris Jesih

šo bogastvo. Nigdar več ga ne zgūbite. Če maš srce, ga leko za dar daš dugim, je leko srečne napraviš, pa etak boš ti sam tō bole srečen,« so se čüle besede s priložnostnoga odra, stere v sebi nosijo največšo skrivnost svetkov.

Po nastopi mlajšov se je dvorišče napunilo z lepimi ženskimi glasovi, Ženska vokalna skupina Zarja je pod vodstvom zborovodja Jožeta Slavička spejevala štiri pesmi (Hitite, kristjani,

se oglasili pa pod vodstvom Cirila Kozara začnili spejvati adventne pa božične naute (Z neba je prišo..., Že zora se dela, Ono božansko dete, Tiebie pajom).

Kakoli je že mrzlo gratüvalo, so nji lidgé tiuma poslūšali pa smo se malo rejsan tak čütili, kak če bi doživeli betlehemsko čüdo pred več kak dvej gezero lejtj.

Marijana Sukič
Foto: K. Holec

Adventno srečanje v Slovenski vesi

Na drugo adventno nedeljo se je do zadnjega kota napolnil kulturni dom v Slovenski vesi, kjer je slovenska samouprava v sodelovanju z občino Monošter pripravila predbožično srečanje. Navzoče – med njimi Štefana Šömeneka, nadškofovega svetovalca v pokoju, in svätnika občine Monošter Bélo Labritza je pozdravila predsednica slovenske samouprave Katalin Dániel.

z rajalno igro. Dóra Schäfer je deklamirala Adyjevo pesem, vsebinsko primer-

skupina „STREAM“ je zape-la acapela inäčice znanih zimzelenih melodij, nakar

je zbrane pozdravil tudi monoštrski župan Gábor Huszár.

Članica slovenske samouprave Iluška Bartakovič je povedala, da si slovenska samouprava vsako leto prizadeva, da bi olepšala čas pričakovanja starejšim občanom, s programom in pogostitvijo se zahvalijo starim staršem in prastaršem za njihovo dobroto in ljubezen. Prav zato nastopajo v programu njihovi vnuki in pravnuki, ki živijo v Slovenski vesi.

L. R. Horváth

Malčki, ki stanujejo v Slovenski vesi, so babice in dedke pozdravili s slovenskimi in madžarskimi pesmimi, deklamacijami, na buren aplavz so se odzvali

no za božič. Bivši člani folklorne skupine PARTIUM, doma iz Slovenske vesi, so zaplesali nekaj plesov, ki so starejše gotovo spomnili na njihova mlada leta. Pevska

Miklavž vsepovsod

V času praznika svetaga šköfa Miklavža je dobri mož obiskal porabske otroke v skoraj vsaki vasi. V Slovenski vesi so ga pričakali s pesmimi in petjem v knjižnici, v Sakalovcih jim je »prinesel« tudi pravljico, na Gornjem Seniku je na Dvojezično osnovno šölo prišel v spremstvu parkljev (krampusz).

L.R.H.

V Somboteli tö odo slovenski Miklauš

Med programi Slovincov v Somboteli je vsikšo leto nika posabnoga srečanje z Miklaušom. Nej samo zatok, ka té zadvečerak že komaj čakajo vnüki pa pravnüki članov slovenskoga društva, liki zatok tö, ka takšoga ipa drži Sombotelska slovenska samouprava srečanje z lüstvom (közmeghallgatás).

8. decembra kauli štrte vöre so se že zbrali člani SKD Avgust Pavel pa dosta mlajšov

Slovincov v Varaš, srejni toga mejsca pa so se podali na dvodnevno prauško v »središče svetá«, v Martinovo cerkev v vesnici Osek na slovenskom Primorskem.

20. avgustuša so se petnajsto paut srečali s padašami iz Andovec, šteri so v Škanzeni nutpokazali, kak so inda svejta z mašinom pa cepami mlatili, na začetki septembra pa so ranč tak v muzejskoj vesi na Narodnostnom dnevi

ino Sombotelska slovenska samouprava sta vküper svetila svojo 20. oblejtnico, na štero je prišlo više staudvajsti padašov s Slovenije pa Madžarske. Za té dén so vödali prospekt o pre-

költségvetés), društvo pa od Urada Vlade RS za Slovence zvün grajnc Slovenije ino Zveze Slovincov na Madžarskem. Navzauči so leko čüli tau tö, ka njini dvej organizaciji plane-

Slovincov držala Porabski den. Na dvodnevno prauško se letos napautijo meštrije gledat v Prekmurje pa v Martinovo cerkev pauleg Celja, za avgust je planerana paut v Andovce, za september pa sombotelski Narodnostni den.

Za člane društva, za vsikšo držino ejkstra samouprava tadale nutplača novine Porabje, avtobus za prauško pa ekskurzije ranč tak ta organizacija dale plačuje. Leto 2019 pa je leto, gda do oktobra volitve (választások) za lokalne pa narodnostne samouprave. Do

Člana samouprave Rudina Čera pa Ano Braunstein friška mali Rudika Čer

je tö vküpprišlo. Predsednica samouprave Marija Kozar je oprvin potrdila, ka so od trej svétnikov organizacije vsi navzauči. Kak je vöpostavila, glavni ciu samouprave - štera vse programe vküper z društvom organizera - eške dale ostane gordržati slovenski materni gezik ino kulturo pa krepiti identiteto.

V leti 2018 so sombotelski Slovinci meli 14 programov, pevska skupina Sombotelske spominčice pa 5 nastopov. Marca so držali občni zbor, na šterom so se srečali s slovenskov zagovornicov Eriko Köleš Kiss, na cvejtno nedelo pa so se pejški podali na paut k jezeri Hársas po stopajaj Avgusta Pavla. Na Djürinovom senji v Škanzeni so jim igrali Špajnsni-flajnsni muzikanti z Budimpešte, majuša pa so za 25. oblejtnico madžarskoga Narodnostnoga zakona gorpoiskali nemške vesnice v Železnoj županiji. Na začetki juniuša so se odpelali na Državno srečanje Porabski

z lüstvom s kreppapéra rauže redili. Oktobra so vküper z Muzejskim društvom Železne županije nutpokazali knjige o Madžaraj, šteri so leta 1956

»Ko-ko-ko-dak«, je Veri Varga vse dobro želo Alex Cserpnyák

prauti Sloveniji bejžali, letošnji največki program pa je biu ranč tak toga mejsca: Slovensko kulturno društvo

Slovenski Miklauš je k sebi pauzvo vse vrle mlajše

minauči dvej desetletjtaj s 120 kejpami. Sombotelske spominčice so nej samo na tom svetki gorstaupile, liki v vesi Máriaujfalu pa na Gorenjom Seniki na Vogrskom ino v Mozirji pa Püconci v Sloveniji tö.

Tak smo prišli do decembra, v šterom mejseci je slejden program vsikdar srečanje z lüstvom. Kak je predsednica

rata za leto 2019. Na fašensko soboto déjo na borovo gostüvanje v Sakalauvce, prva pa do ženske že rauže s kreppapéra redile za kinčanje baura. Za marec planerajo 20. občni zbor slovenskoga društva, na cvejtno nedelo pa do pá pejški ojdli po potaj Avgusta Pavla kauli Monoštra. Na Djürinovo senje so v Škanzen pozvali pesmare s Slovenije, majuša pa gorpoiškejo padaše z Društva

tistoga mau slovenske organizacije vküppoberejo pa na znanje dajo vse informacije, ka trbej znati.

Gda je bilau tau vse povödano, se je od zvüna že čülo cinganje. Dveri so se oprle, v sobo, v šteroj so v kmici svejtile samo svejče, je staupo sam Miklauš. Redeči püšpek je na rbti emo veuki žakeu, vse puno dobraut, mlajšam pa se je potaužo, ka v Somboteli nega snega, za-

Sombotelski mlajši pa vözraščeni so komaj čakali Miklauša

porabski slovenski penzionistov v Varaši. Tam do spejvale Sombotelske spominčice tö, štere kleti svetijo svoj 15. jubilej.

Na risausko soboto se odpelajo na Gorenji Senik, gde de Zveza

tok je mogo mesto sani priti s kočüjom. Dobri stavec je tapravo, kak je zopodo 5. decembra vnoči: gda je noso dare vrlim mlajšam, je na pamet vzeu, ka v zimskom mrazi eden moški v lgvü črejvlaj pa ronjavom

gvanti na ednoj stolici na ulici leži. Gda ga je bole pogledno, je vüdo, ka je toga človočka pozno, gda je eške mali frnanc biu. Tistoga ipa ma je prineso vse kaj sladkoga za dar, pojbiček pa se je tak smejau, ka se je vse do nébe čülo. Miklauš je s svojim köpenekom pokriu zdaj že vözraščenoga moškoga, pa ma na nogé potegno svoje šöbare. Srmak na stolici je senjo, ka je pá dejte, ka má žepke puno čokolade, ka pá srečno živé. Gda se je zrankoma prebüdo, je veseli na pamet vzeu, ka so ma sladki falati v žepki penezge gratali. Za nji si je leko küpo ižo pa gvant, njegvi smej se je pá čüu tá med oblake.

Dobri Miklauš je pogladio svoj bejlo keco od radosti, gda je vüdo, kak so se sombotelski mlajši nalekli. Alex Cserpnyák je (za licijovo) slovenski »kokodako« vertinji strini Veri Varga, za štere lejpe verše je od nji djajca daubo. Te je redeči püšpek poslušo, kak mlajši pa njini stariške, stari stariške vküper spejvajo božično pesem »Z nébe je prišo« oprvin vogrski te pa eške slovenski. Na konci pa - kak liki bi že navoga leta dén biu - sta vse navzauče s krpačom pofriškala dva pojbiča: Alex po senčarsko, Rudika Čer pa po andovsko. Po sobi je s svojimi bejlimi perauti lejto mali angeu, deklčina Lili Čer.

Po tistom so vsi mlajši staupili do Miklauša, šteri se je malo pogučavo ž njimi. Edni so verše gučali, drügi so pesmi spejvali, skoro vsi pa so nika namalali dobroma starci. Té je tak veseli grato, ka je s svojoga žakla vsikšoma edno malo začko puno dobraut dau.

Miklauš je mogo pomalek dale titi, zatok je z žmetnim srcom slobaud vzeu od sombotelski mlajšov. Tej so ma obečali, ka če je kleti decembra pá gorpoiške, do se cejlo leto lepau ponašali. Vej pa dobri stavec sploj rad má vrle mlajše.

-dm-

Slovenska zagovornica o slovenskih obletnicah v Parlamentu

Slovenska zagovornica v Parlamentu Erika Köleš Kiss je 10. decembra pred dnevnim redom plenarnega zasedanja parlamen-

ta zaprosila za besedo in navzoče poslance seznanila z nekaterimi obletnicami slovenske skupnosti. Njen prispevek z naslovom »Slovenci na Madžarskem v zrcalu obletnic« je bil na nek način odgovor tudi tistim, ki - kot je sama tudi povedala - dvomijo v vitalnost maloštevilčne, toda avtohtone slovenske skupnosti. V prispevku je nanizala nekatere obletnice in njihovo pomembnost, med drugim je govorila o 20. obletnici sombotelske slovenske samouprave in Kulturnega društva Avgust Pavel, prav tako o 20. obletnici Generalnega konzulata R Slovenije v Monoštru ter Slovenskega kulturnega in informativnega centra. Spomnila se je tudi 80-letnice Mešanega pevskega zbora Avgust Pavel na Gornjem Seniku in 125-letnice monoštrske gimnazije. V svojem prispevku je poudarila, da slovenska skupnost na Madžarskem - kot to kažejo tudi njene obletnice - ne vegetira, temveč živi.

F.S.

Peti pravljilni večer v Porabji

Pokrajinska in študijska knjižnica iz Murske Sobotice je na generalnem konzulatu v Monoštri v okviru projekta Obujamo dediščino že peto paut v Porabji pripravila poslušanje prpovejsti za odrasle. Po tistom, ka je Julija Fajhtinger iz Murske Sobotice na kitaro lepau zašpilala in zapopejvala pesem Prinesi mi rože, je rejč prejkzeu generalni konzul v Monoštri Boris Jesih. »Dugi

Vsi nastopajoči večera z generalnim konzulom Borisom Jesihom

večeri so in mi smo se že navadili, ka pravljilčarke iz soboške knjižnice pridejo k nam, nam popestrijo večer in nas spaumnijo na stare cajte, gda ške nej bilou interneta in televizije, pa so si lidge ob dugi večeraj pripovejdali pravljilce,« je pravo konzul, direktorica soboške knjižnice Klaudija Šek Škafar pa je cujdala, ka do ob pomauči Slovenske zveze té večer pa »obudili pravljilni svejt, steroga vsakši od nas nosi s sebov vse od detinstva«. V prekmurskom in porabskom geziki so pravljilce in štorije té večer pripovejdali Metka Sraka, Ana Sušec, Vesna Radovanovič in Karči Holec.

Silva Eöry

Kam po maturi?

Mladinski svet mesta Monošter je letos že tretjič organiziral sve-

kateri bi radi nadaljevali študij. Z možnostmi štipendiranja

mladinskega sveta.

Workshopa se je udeležilo šest univerz iz različnih predelov države: Univerza Pannon,

Univerza iz Pécsa (zdravstveni fakulteti v Szombathelyu in Zalaegerszegu) in zalagerseški oddelek Gospodarske

Ferenc Süttö, predsednik mladinskega sveta pri občini Monošter, med mladimi

tovanje za tiste srednješolce, ki bodo maturirali naslednje leto in se v kratkem morajo odločiti za visokošolsko ustanovo, na

in tehničnimi pogoji prijav je dijake seznanil Ákos Gaál, referent za mladino in šport občine Monošter, obenem sekretar

Informacije o možnostih pridejo prav mladim

Univerza iz Soprona, Univerza István Széchenyi iz Győra,

fakultete v Budimpešti.

L.R.H.

V PRIČAKOVANJU PRAZNOVANJA ZDRUŽITVE PREKMUR

Tiskovna dejavnost v Škofiji Murska Sobota je, kot jo je predstavil generalni vikar Lojze Kozar ml., tokrat v pričakovanju dogodkov, ki se bodo zvrstili v letu 2019, ob 100-letnici združitve Prekmurja s Slovenijo. V programu so na prvem mestu *Stopinje* - zbornik Škofije Murska Sobota, ostali tiski pa so glasilo *Poti k Bogu*, knjižica *Skupaj čez zlati most*, brošura *In vendar živimo*, knjižica molitev *Prošnje*, 9. knjiga zbranih del Lojzeta Kozarja *Vezi in zanke*, pesniška zbirka Lojzeta Kozarja ml., *Srebrni koraki*, zloženska *Abeceda* Božjega služabnika Alojza Kozarja, *Kozarjev list* in knjižica pred župnijskim misijonom *V nebo*.

Škof Peter Štumpf v uvodniku razmišlja o nadaljnji poti Stopinj. »V zadnjih letih si v uredniškem odboru postavljamo vprašanje, ali je še smiselno izdajati Stopinje.« Kot marsikje je problem s sodelavci, starejši odhajajo, mlade je težko pridobiti. »Moraš vedeti, zakaj bi pisal ali pa sodeloval pri urejanju Stopinj. Mladi in z njimi tudi že starejši vse redkeje berejo, zato tudi Stopinje ostajajo po zakristijah in župnijskih pisarnah.« Škof zavrača popularen, toda po njegovem kratkotrajen uredniški pristop in izpostavi: »Posebnost Stopinj je prav v tem, da so same v sebi zdrave. To, kar je v njih, je dobro, resnično in tudi lepo ... Stopinje so spomenik naše preteklosti, so pripovedovalec o naši sedanjosti in so lahko priložnost, da tudi z njimi prihodnjim rodovom pripravimo potrebno modrost, iz katere bodo znali živeti.«

Ne glede na zaskrbljen pogled na usodo in pomanjkanje avtorjev je v *Stopinjah* 2019 (kdor jih bo temeljiteje pregledal, bo spoznal, da to ni vpludnostna fraza avtorja) obilica zanimivega in pomembnega branja tako za verne kakor

one, ki razmišljajo drugače. Pomenljive so že fotografije ob posameznih mesecih: to

je uredil tudi letošnje *Stopinje*. In tudi vse ostale publikacije. »Stopinje se bližajo svojemu

in poudaril: »O dogodkih združitve pripovedujejo tudi fotografije. Najprej tista na

vprašanje. Živimo ga. Zanimivo je, da imamo na podlagi mnogih raziskav o obdobju iz protireformacije določene zapise krstov in porok v matičnih knjigah rimskokatoliških župnij. Kaj lahko sklepamo? Ekumenizem so ljudje na tem območju že od nekdaj živeli.« Na vprašanje o dragocenem v evangeličanski cerkvi in kaj vidi dobrega, lepega v katoliški, duhovnik pojasni, da sta starša različnih veroizpovedi. »Tako sem od otroštva naprej seznanjen z obema liturgijama. Najbolj mi bodo vedno ostali v spominu božični prazniki. Božič je bil vedno sestavljen iz tradicije in bogoslužja. Najprej dogajanje zvečer v Puconcih, to je moja fara, iz katere izhajam. Tam nastop v božični igrici. Potem doma večerja. Darila. Potem pa še polnočnica. To je bil zame božič.«

V *Stopinjah* za mejo zagovornica Slovencev v madžarskem Parlamentu Erika Köleš Kiss v tekstu o nekdanjih in sedanjih razmerah v Porabju izhaja iz poudarka, da ima vsak človek svojo pot. »In vsaka pot ima svoj pomen.« Avtorčin pogled na dogajanje v Porabju je čustven in hkrati se realno navezuje na sedanje, na kar številnih področjih, problematične razmere, kar lepo opiše z besedami: »Kot Slovenka, ki živi na Madžarskem, je bila zame od rojstva značilna neka posebna drugačnost, hkrati pa mi je drugačnost pomenila ponos ob zavedanju svoje narodne identitete.«

Zdaj se dogajajo tudi dobre stvari, zato se pogosto sprašuje: »Zakaj nismo smeli doživeti kaj podobnega v času, ko smo bili še v Porabju vsi Slovenke in Slovenci res Slovenci (besedo je avtorica posebej poudarila).« Kar pomeni, da so se otroci med seboj pogovarjali spontano v jeziku, »ki jim je bil domač,

Urednik Stopinj Lojze Kozar ml., glavni vikar soboške škofije, je predstavil letošnje tiske, ki so v znamenju priključitve prekmurskih Slovencev k matičnemu narodu pred 100 leti

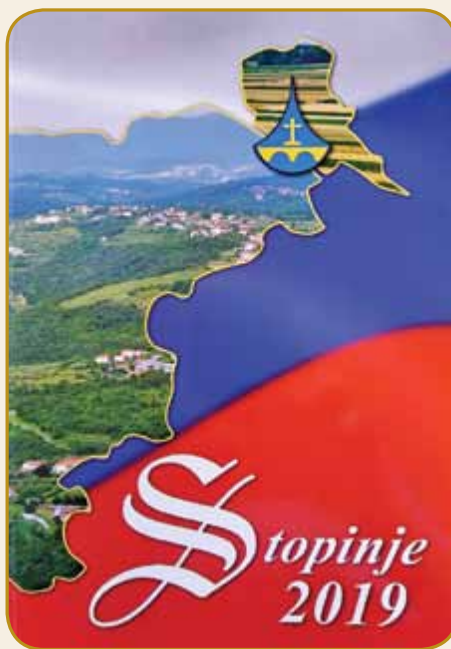
so mostovi, ki združujejo in povezujejo, in enako vlogo ima tudi reka Mura. Za *Most prijateljstva* med Radgonama (slovensko in avstrijsko) urednik piše, da nas le-ta povezuje z Evropo, s svetom ... In tako še ostali mostovi in brodova čez reko.

Stopinje 2019 imajo enaka poglavja kot prejšnja leta, in sicer: *Uvodne stopinje*, *Stopinje svetih*, *Škofijske stopinje*, *Stopinje duha*, *Oddaljene stopinje*, *Stopinje za mejo*, *Stopinje k tebi*, *Stopinje mladih*, *Stopinje srca*, *Jubilejne stopinje*, *Odhojene stopinje*, *Ekumenske stopinje*, *Tiskane stopinje ter Tvoje in moje stopinje*. Tekste dopolnjujejo fotografije, predvsem iz verskega oziroma cerkvenega življenja in dogajanja. Publikacija obsega 280 strani, sodelovalo je 32 avtorjev, v trinajstih poglavjih pa je objavljenih 72 naslovov. V uredniškem odboru so Jožef Smej, Štefan Trajbarič, Stanislav Zver in Lojze Kozar ml., ki

zlatemu jubileju. Te so 48. po vrsti. So kot drevo. Vsebinsko črpajo iz korenin, dajejo oporo in ponujajo sadeže za

naslovnici, potem v koledarskem delu fotografije mostov čez Muro, ki so vidno „vezalje“, vidna vez Prekmurja ne le z matičnim narodom, marveč tudi s sosednjimi narodi, pa fotografije za naslove posameznih poglavij, kjer nas nagovarja voda reke Mure, ki od naša, kar je slabo, in prinaša nove možnosti, novo upanje, novo življenje.«

Skupaj iščemo Boga, je naslov pogovora z duhovnikom evangeličanske cerkvene občine v Križevcih Matijem Andrejekom. V daljšem pogovoru so predstavljene različne teme, od osebnih (duhovnikov oče je katoličan, denimo), kako je bilo na študiju v Budimpešti, o nalogah in dejavnostih v verski občini, pa tudi o tem, kako živijo ekumenizem v vsakdanjem življenju. Duhovnik odgovor poenostavi rekoč, da brez kakšnih pravil in obrazcev: »Enostavno ga živimo. Lepo ste postavili

Stopinje 2019

naše življenje. Z listov Stopinj se blešči dvojno zlato. V letu 2019 bomo namreč obhajali 100-letnico združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom. Seveda Stopinje ne morejo mimo te obletnice,« je v uvodu zapisal urednik Lojze Kozar ml.

RA S SLOVENIJO

saj so ga babica in dedek, oče in mati, teta in brati uporabljali pri delu doma, to je bil jezik ob pogrnjeni mizi in ob tem je zvenela pesem. Gospodove molitve Oče naš nobeden od nas ni poznal v drugem jeziku, le v slovenščini.« Erika Koleč Kiss si prizadeva, da bi se slovenska beseda vrnila v porabske domove, med mlado, ustvarjalno generacijo. Pri tem izpostavlja pomembno vlogo cerkve, obredov v slovenskem jeziku od krsta do smrti. »Za velik uspeh je treba zabeležiti dejstvo, za kar sem se trdo borila, da je ministrstvo, odgovorno za javno šolstvo, podpisalo dolgoročno pogodbo za vzdrževanje dvojezičnih šol z Državno slovensko samoupravo. Vrtci in šole naše narodnosti nikdar prej niso delali pod tako ugodnimi pogoji, kot imajo v zadnjih letih zagotovilo s pomočjo madžarske in slovenske države.«

Pomemben del tematike Erike Koleč Kiss nadaljuje Marijana Sukič v članku *Duhovnik bi moral biti tudi po srcu Slovenec (Pomembnost slovenskega duhovnika v Porabju)*. Avtorica tenkočutno zaznava zagato, s katero so se srečali sakalovski verniki v pripravah na nadškofovo mašo v domači cerkvi, kjer že dolgo ni bilo slovenske maše. »In videla sem, kako ponosni so bili, da so „zmogli“ tudi sami tako pri petju kot pri liturgiji. Kar hitro so opazili, da mladi bogoslovci odgovarjajo v knjižnem jeziku, zato so si pomagali z desno stranjo pesmarice Poslušajte vsi ljudje, kjer najdemo mašni obred v knjižnem jeziku. Še bolj srečni so bili na pogostitvi, ko so se lahko pogovarjali in skupaj zapeli z gosti, ki so bili do njih potrpežljivi, razumevajoči in so se potrudili, da bi razumeli tudi njihovo „domačo“ govornico.« Slovesno je bilo tudi v monoštrski baročni

cerkvi, kjer je na pobudo Erike Koleč Kiss zadnjih deset let enkrat mesečno slovenska maša. Marijana Sukič tudi opozarja, da bi moral župnik v Porabju zaradi znanja jezika opravljati cerkvene obrede dvojezično in posebej omenja nekdanjega gornjeseniškega duhovnika Janoša Kūharja in njegova prizadevanja za ohranitev slovenske besede v Porabju, ki je poudarjal: *Slovenci smo bili, Slovenci smo, Slovenci ostanimo – to naj ostanejo tudi naši otroci.*« Za zdaj po avtoričini oceni velja le prvi del *Slovenci smo bili*. Ostala dva se bosta obdržala, če bodo cerkev in vsi, ki so odgovorni po svoji narodnostno-politični vlogi, poskrbeli za to, v Porabju, na Madžarskem in v Sloveniji.

V publikaciji je še vrsta zanimivih člankov in nekaj priložnostnih pesmi. S tremi prispevki se oglašča dolgoletni urednik Stopinj Jožef Smej, ki se je v *Odhojenih stopinjah* poslovil od Ferija Kuzmiča, ki je »leta in leta, do zadnjega bogatila zbornik Stopinje.« Štefan Trajbarič je napisal *Utrinek s slovesa Jožeta Ftičarja*, prevajalca in pisatelja. Ob 100-letnici združitve Prekmurja s Slovenijo s tekstom *Bo Slovenska krajina tudi naslednjih 100 let slovenska, razmišlja poslanec Nove Slovenije Jožef Horvat*: »V spomin na enega od čudežev v zgodovini slovenskega naroda je Državni zbor septembra 2005 postavil 17. avgust na oltar državnih praznikov v Republiki Sloveniji.« Za združitev imajo zasluge pomembni možje (Franc Ivanocy, Jožef Klekl st, Ivan Baša, Ivan Jerič, Matija Slavič...): »Mi moramo biti njihovi glasniki in nasledniki, moramo si upati, če želimo, da bodo tudi v tretjem tisočletju v deželi ob Muri živeli Slovenci.«

Tekst in foto:
Ernest Ružič

Kam drvi ta svet?

Ko se je zame končalo neko pomembno življenjsko obdobje, za katerega sem verjela, da ima prihodnost in bo trajalo do konca, sem se zlomljena in skrušena odpravila k znani vedeževalki na Puščo (rom-

ska vas pri Murski Soboti). Prerokovala mi je iz ciganskih kart, ki zelo realistično in nazorno prikazujejo usodo tistega, ki išče tovrstno napoved bodočnosti. In sem jo seveda dobila. Iz zajetnega kupčka kart, izvedensko premešanega, sem najprej izvlekla karto smrti. Ampak ker sem bila resnično psihično in fizično na dnu in nisem računala na vedeževalkino prebrisanost in izurjenost v tem, da k njej zahajajo zgolj pobite duše, sem seveda prisluhnila, z vsem spoštovanjem, daleč naokrog cenjeni poznavalki človeških usod, kaj mi prinaša negotova prihodnost, in njena napoved je bila približno taka: Bliža se vam smrt, ker ste uročeni. Nekdo vas je preklel že v materinem trebuhu, kar je za vas zelo slabo. Urok lahko izbrišete z nekaj zaporednimi terapijami, tukaj pri meni, kar pa seveda tudi stane ...

Od takrat do danes je minilo skoraj dvajset let. Očitno sem bila dovolj močna, da nisem upoštevala cigankinega navsveta in sem vzela usodo v svoje roke. Nato sem se poučila in izvedela, da tista karta v resnici pomeni nov začetek, novo upanje, skratka nekaj pozitivnega, čeprav so barve na njej hladne in zastrašujoče kot zemeljska smrt. Kasneje se je kljub temu zame zgodilo nekaj povsem nepričakovanih preobratov, seveda pozitivnih. Eden izmed njih je ta, da sem začela službovati kot učiteljica asistentka za slovenski jezik v Porabju. Vedno sem si želela

izzivov, ki sem jih zajemala z zvrhano žlico, v kateri so se izmenjevale kocke ledu in vrele vode, toda Porabje je zame, sedaj že po bogatih, dobrih in slabih izkušnjah, še vedno dovolj močan izziv, da vztra-

načrte za prihodnost. Na seznamu želja za prihodnje leto je bojda veliko tega, kar bi Slovincem za mejo morala omogočiti matična domovina ... Ne želim se poglobljati v te stvari, ker je realna slika že

Moji učenci na OŠ Jánosa Aranya v Monoštru

jam. Trenutno imam dve oazi, DOŠ Števanovci in OŠ Jánosa Aranya v Monoštru, kjer delam to, kar mi narekuje vest in srce, učim učence, z vso predanostjo, slovenščino. Globoko se zavedam, da ne morem posloveniti nikogar, ne tistih, ki so pravi Madžari, ne tistih, ki imajo slovenske korenine, pa tega več ne priznavajo, ker bi za ohranitev slovenske identitete (žal) že veliko pred prihodom pedagoške pomoči iz Slovenije morali poskrbeti Porabski Slovenci sami. Ali pa sem krivična in je vse zgolj posledica politike, ki ne razume, kaj in kje je prioriteta ohranjanja slovenstva. Kdo bi vedel, kajti dejstvo je, da resnično živimo v nekem prelomnem obdobju, v virtualnem svetu slik, podob in fotošopiranih fotografij ter dogodkov, ki so sami sebi namen, ali zgolj ponazarjajo, kje in s kom sem bil in kaj sem počel danes ... Kaj pa bo jutri in pojutrišnjem? Je komu to sploh mar? Ne vem ...

Pred nami so prazniki. Še eno leto se izteka. Zopet delamo inventuro. Čistimo zaloge, odpisujemo kramo, delamo

nekaj časa povsem izkrivljena, olepšana za vse tiste, ki ne želijo videti tistih sivo-oranžnih odtenkov resničnega porabskega vsakdana, ki preplavlja to pokrajino od pozne jeseni do pomladi, potem sledi nekaj sončnih, barvitih dni, ko so politiki na dopustu ...

In zopet pometamo vse pod preprogo, da bo slika za javnost brezhibna; tiste pa, ki povejo nekaj, kar nam ni všeč, poskušamo utišati ...

Ampak pred nami so prazniki. Leto se izteka. Človek je uzavestil merjenje časa. Začetek in konec. Da se lahko zamisli. Da lahko izklopi. Začne znova, drugače. Predahne. Da se razlikuje od drugih živih bitij. Da je nad njimi. Po čem? Morda po tem, da ima vest, ki ga opominja, da mora delati dobro, da mora delati dobro tudi za skupnost, zanamce, ne samo zase. Verjamem, da takšni ljudje še obstajajo. Tudi v Porabju.

In zato vsem, ki vam je mar, da bo ta majhna slovenska skupnost še živela, želim veliko srčnosti in dobre volje v prihajajočem letu.

Metka Perger

Čokoladnica Passero iz Tešanovec

VRABEU, STERI MA PERAUT V OBLIKI LIPOVOGA LISTA

Zgodba o čokoladnici Passero iz Tešanovec ma romantični začetek, steri je povezani z božičnimi svetki 2009. leta.

»Tomaž, moj mauž, steri je te ške samo moj pojeb biu, mi je pred devetimi leti za božič dau v dar praline, vej pa je znau, ka mam trno rada čokolado. Napravo jih je san, v modeli za kekse delati. Meni se je tau trno vidlo in iz toga je te sledkar gratala poslovna ideja (üzleti ötlet),« je začnala svoje prpovedanje Jasmina Passero Sotošek in cujdala, ka sta se z možom, steri je doma iz Sevnice, spoznala v Ljubljani, gé sta oba študerala živilsko tehnologijo, tak ka sta te malo že znala, kak bi se čokolada leko delala, »samo ka je pri tom, tak kak pri drugom deli, najbolje fontoška praksa, vej pa se največ navčiš tak, ka sam delaš in sprobaš.

govno znamko Passero pa smo odavali tüdi tikvin oli.« Od ideje do toga, ka sta čoko-

tüdi zavolo toga smo mi za svoj znak vöodabrali vrabela, steroga peraut je naprav-

»Tüdi te, gda sam že začnala študerati, sam vsakši konec kedna prišla domau in sam pomagala. Moja želja je furt bila, ka pridem domau in ka pomagam nadgraditi tau, ka na paverstvi že mamu. Delo mamu vövtalano, samo če trbej eden drugomi pomagamo in vsi za vse poprimemo,« je raztolmačila sogovornica in povedala, ka majo tam, gé je inda svejta verstvo bilou, čokoladnico, pauleg toga so tam, gé so bile včasi štale za maro, napravili plac, v sterom predelavlejo

iz Južne Amerike, prejk Belgije, gé je do enoga tala predelajo, te pa jo mi dobimo v roke in jo predelamo v praline in vsefele čokolade.«

Za delanje čokoladnih tablic se ponüca menje cajta, za praline, té čokladne cukre, pa vsevküper malo duže trpi, »vej pa en den ponücamo, ka se čokoladni modeli oblevlejo, drugi den se küjajo polnila (töltelék) ali kak se ške inachi pravi, čokoladni ganacheji, tretji den pa se te tau vsevküper zalejvle. Kak sam že pravla, se je na začetki dostakrat delo nej pršikalo. Gda z možom kejpe gledava, se dostakrat smegeva, ka vidiva, ka se nama je čokolada nej furt pršikala tak, kak bi se mogla. Gnesden si pri včenjej dosta leko pomagaš z internetom, bila sva tüdi na več tečajaj in seminaraj, pa dosta sva se pogučavala s tistimi, steri so čokolade že pred nama delali.«

Tomaž in Jasmina

lade začnala tüdi odavati, je zakonski par Passero-Sotošek ponüco približno tri leta. V tom cajti sta se iz Ljubljane, gé sta si oba po zgotovljeni fakulteti najšla delo, preselila v Jasminin domanji kraj: »Že

lena v obliki lipovoga lista, simbola Slovincov.«

S paverstvom so se v Tešanovcaj začnili spravlati Jasminini starci po materini strani. 1940. leta je začno gazdüvati pradedek Djouži, njegovo delo je naprej pelo njegov sin, tüdi Djouži: »Po tistom, ka je prababica rano mrla, so na grünti za maro, tak krave kak svinje, skrbeli moški. Gda je v sedemdesetom leti mrau moj stari oča, je gazdijo, stera je bila ena vekših v naši vesnici, prejkvzela moja mati, Nada Lipič. Samo po tistom smo nej meli več krav, samo pujceke, vej pa sta s staro materjo nej več ladali vsega delati. Moj oča Drago je te ške delo v Avstriji kak mesar in je domau odo samo konec kedna.« Jasmina je kak mlada deklina, tak kak tüdi njen brat, pomagala na paverstvi, ške bole pa po tistom, gda je mati ostala brez slüžbe in so si te vözbrodili, ka do se začnili ške s turizmom spravlati. Pauleg Tešanovec, na Jelovškovom bregi v Süjom vreji, gé se začne Goričko, so meli gorice in klet, stero so tak vönapravili, ka so jo konec kedna odprli za tiste, steri so steli kaj dobroga pogesti in spiti. Tüdi oča Drago je prišo domau iz Avstrije in tak so začnili vsi delati na grünti.

mesnine. Vrejd pa so vzeli tüdi apartmaje, tak ka leko pri njih prespi osem lüdi: »Mojiva stariša sta tü pauleg že pred leti zazidala nauvi ram, v sterom zdaj pá živejmo tri generacije, vej pa mava z možom dva mlajša, Emo in Aleksa, stariva tri leta in leto pa pau. Zdaj mamu v čoko-

Küpite leko kmično, mlejčno, bejlo, pa tüdi nauvo fajto, rubinasto čokolado

Teorija je eno, praksa pa drugo. Bila je gezero in ške ena ponesrečena proba v domanji künji. Müva sva oba gurmana, radiva gesti probavava. Tüdi pri čokoladi sva probala dosta različnih okusov, tüj takših, steri so nej običajni. Tak ka sva te dosta čarala in brodila, kak bi čokoladno zgodbo pripelala v zgodbo naše gazdije, na steroj smo te že meli vinotoč, na sterom smo pauleg vina gostom ponüjali domanje šunke, klobase in druge mesnine. Pod bla-

od začetka sva probala k čokoladi cuj dati domanje okuse, tak ka smo v škalli, na steroj piše Čokoladne radosti Prekmurja, začnili ponüjati čokolade s petimi okusi: tikvinim olijom, jurko, tramincom, bozonovcom in gibanico.« Prva kak ške kaj več povemo o čokoladi, raztolmačimo ške priimek Passero, steri je talijanski: »Očovi predniki so v Prekmurje prišli že dugo dugo let nazaj, in tau iz Sicilije. Leko ške povem, ka pa slovensko Passero pomeni vrabeu in

V bauti odavlejo tüdi vino, tikvin oli in mesnine

ladnici tüdi pomauč, dva zaposleniva, steriva pomagata mauži, ges pa se bole s paperi spravlam. Ške furt pa njemi pomagam, gda si kaj nauvoga vözbrodi, kakšen nauvi žmaj.«

Pri Passerovih nücajo vsefele čokolade, od kmične, mlejčne do bejle pa tüdi nauvo fajto, »rubinasto, stera je bila lani na svejti prvič notpokazana. Surovine, stere nücamo, so fejšt dobre. K nam pridejo

Čokoladnica Passero svoje izdelke odavle tüdi prejk interneta, največ pa jo odajo v svojoj domanjoj bauti. Sploj srečo majo, ka so Moravske Toplice pauleg in tak tisti turisti, steri se v zdravilišči koupajo, dostakrat pridejo tüdi k njim, vej pa pauleg čokolade leko küpijo ške tüdi druge domače izdelke Passerovih.

Silva Eöry
Kejpi: Silva Eöry

Nam je dojšo eden krispan

Pred božičom dostokrat se tapovej, ka je svetek lübezni, steri je nej od tauga lejpi, kelko daril dobiš, liki od tauga, kelko lübezni daš. Tak bi moglo biti, pa itak v adventnom časi so baute pune z lidami, steri darila kipüvlejo, kak če bi drügo ranč nej mogli dati, samo tašo, ka se v bauti küpi. Prvin pod krispanom spoj nej bilau darila pa mlajši so se itak bola veselili božiči kak gnesden, pravijo tetica Micka Ropoš z Gorenjoga Senika.

- Tetica, kak vi nazaj mislite na tiste božiče, gda ste mali bili?

»Ge sem tam na brgej v grabi gorrasla z dvöma bratoma. Gda sem ge še mala bila, dugo sem tau mislila, ka rejsan Jezus nosi krispan. Zato ka so stariške tašoga reda nas rano v postelo poslali spat, pa samo potistim smo se prebidili, gda je že krispan na stauli biu. Tisti čas, ka smo mi spali, sta mati pa oča krispan goraokinčala, pa samo potistim so nas zgonili, aj gorstanemo, ka je Jezus krispan prineso.«

- Ka je bilau na krispani?

»Ka je bilau? Djabke, oreji, nutzosükana repa names-to cukra. Zato ka mi smo cukra na krispani nej vidli, samo pečene figice. Dara je nej bilou, dapa mi smo veseli bili, ka je nam Jezus krispan prineso. Vsi smo kaulak njega sejdli, oča, mati pa mi mlajši, molili smo pa božične pesmi smo spejvali pa veselili smo se, kakšni lejpi krispan smo dobili. Tau je bilau našo veseldje, zato ka Jezus se je naraudo, krispan je pa naš dar bijo.«

- Bile so kakšne svejče na krispani?

»Svejče so zato bile, stere smo vožigali, dapa krejsence pa tašo te je še nej bilau. Če smo v šauli kaj s papira naredli pa vözrezali, te smo tisto še tö goraobesli, drüge

krase smo nej meli, zato ka te je še tašo niške nej kipüvo. Drügo pa tau, ka smo mi v velkom srmastvi bili pa tašo kaj so stariške nej mogli nam küpti.«

- Kak tau, ka ste nej vpa-

Micka Ropoš se rada spomina indašnji božičov

met vzeli, gda so stariške krispan kinčali?

»Zato, ka so ga oni v künji gornaredli pa samo te so ga nut v sobo prinesli, gda je že okinčan biu. Tak ka nase so pokrili en prt, kak če bi rejsan Jezus prineso krispan.«

- Kak dugo ste dali valati, ka Jezus krispan nosi?

»Ge sem dugo dala tau valati, sledkar, gda smo že znali, te smo se tö nej vödali, zato ka tak je bola veselo bilau. Gda smo že sami krispan kinčali, te je že nej tak veselo bilau. Mi smo nej meli tašo bogastvo, kak je tau zdaj, bola vse po srmačkom je bilau, dapa daj mena valati, ka bola veselo je bilau.

- Te je ovak tö lepše bilau, zato ka te je še božič bejli bijo, nej?

»Tak mislim, ka gda je Jezus krispan noso, sir je bejlo bilau. Najbola se tak nazaj spomnim, ka da smo že vekši bili pa smo k paunaučnici šli, vsigdar smo v snegej klačili. Vsigdar smo

darilo ste nikdar nej dobili?

»Nej, nikdar nika je nej bilau pa nej samo pri nas, v drügi mejstaj tö nej. Kak sem že pravla, mi smo se taumi veselili, ka nam je Jezus krispan prineso. Tau ne povejm, steri so bola bogati bili, tisti so zato bola kaj meli. Tau zato vej, ka sem slišila v šauli, gda so gučali, ka ge sem tau daubo, drügi je drügo daubo, ge sem pa samo poslušala, zato ka pri nas je pod krispanom nikdar nika nej bilau.«

- Velki krispan ste meli?

»Nej, tašoga maloga, sterga smo gor na sto djali pa tam je stau do trej kralovoga, potistim smo ga dojpobrali. Vsigdar je oča ušo v lejs po krispan, če je najšo v našo lasej, te ga je tam vsejko, če nej, te ga je pa v drugo lesej vkradno. Ranč tak so delali drugi tö, zavolo tauga se je nikdar niške nej korijo. Samo te je tak bilau, ka vsikši samo enga vrezu, taši biu, kakšen je biu, domau ga je neso. Zdaj je tak,

ka tri vsejejo pa te s tauga samo najlepšoga domau nesejo, drüge tam njajo. Mi smo s krispana eno vejko vsigdar nutik v künjo nesli, aj tam tö dene. Te je še vsikši djelič noso domau za krispan, steri je fejest deno, tej srebrni pa ka je gnesden pauvajo, že ne denejo tak.«

- Fejest ste čakali božič?

»Fejest, najbola vejn zato tö smo božič čakali, ka baukše mo kaj geli, zato ka tašo je na leto tak samo dvakrat bilau, na vüzem pa na božič. Zdaj gnesden tej mladi so že tak, ka ranč ne vejo, kakšne dare bi prosili, zato ka majo vse, ka si žejejo. Samo pa itak so nej veseli, pa ranč nedo, če ranč cejlo bogastvo na svejti bi v roke dobili, nam je pa dojšo samo eden mali krispan tö. Ge sem fejest srečna bila, zato ka ge sem na božič vsigdar duplansko leko svetila.«

- Zaka?

»Zato ka ge sem se na božič naraudila, par minutov po paunauči.«

Karči Holec

Kaj bom, ko bom velik?

Na Dvojezični osnovni šoli Jožefa Košiča so pred kratkim organizirali aktivnosti v pomoč osmošolcem pri izbiri bodočega poklica. Svetovanje je opravila Služba za svetovanje pri Pedagoški strokovni inštituciji Železne županije. Učenci so se spoznavali z raznimi poklici in s pogoji dela. Obiskali so jih tudi učitelji splošnih in strokovnih predmetov Srednje strokovne šole Béla III. iz Monoštra, ki so jim predstavili programe (elektronika, informatika in gostinstvo), ki jih vabijo na njihovo šolo.

L.R.H.

DELO PA DOGODKI SLOVNI

Kulturna dejavnost

Tüdi letos se je Slovenska zveza trüdila na tom, aj za Porabske Slovence ponidi različne programe kak npr. kulturne, izobraževalne, umetniške, mlašeče ptd. Veseli nas, ka mamö tüdi takše lidi kauli sebe, šteri aktivno sodelujejo na vsefele prireditvaj, obenem so tüdi motorji družabnoga pa ljubiteljskoga življenja v Porabji. Ka aj se ohrani slovenska identiteta, jezik pa kultura, za tau dela več lidi v različni kulturni skupinaj, ka ji gordrži Slovenska zveza. Leta 2018 so odrasle kulturne skupine vseküper imele 74 nastopov v Porabji, Sloveniji, na Vogorskom pa na Hrvaškom. MePZ Avgust Pavel Gorenji Senik 8, FS Gorenji Senik 7, Ljudski pevci Gorenji Senik 3, Sakalovska folklorja 11, Komorni zbor v Varaši 5, Gledališki skupini Fodor Duo pa Nindrik-indrik 10, Folklorna skupina upokojenk 9, števanovski Veseli pajdaši 10 pa števanovski cerkveni zbor 11. Pri tej skupinaj dela več kak 100 lidi iz Porabja pa Slovenije, šterim je nej žmetno svoj prosti čas na kulturo aldüvati. Za njno ceoletno delo se lepau zahvaljujemo.

Tau leto je svetila 80. oblejtnico svojega dela najstarejša porabska kulturna skupina MePZ Avgust Pavel ZSM Gornji Senik. Radi smo, ka na Gorenjom Seniki tak dugo gordržijo tau tradicijo, ka se med sebov družijo, spejvajo, medtem pa ohranjajo slovenske pesmi. Pevkam, pevcom pa zborovodji Cirili Kozari čestitamo in želejmo njim pri deli ranč takšo energijo, kak so go do tega mau imeli.

20. oblejtnico so svetili tüdi Slovenci v Somboteli. Njina slovenska samouprava pa družstvo Avgust Pavel se dosta trüditna na tom, ka tam živeča slovenska skupnost aj gorostane pa ohrani svoje slovenske vrednote. Čestitke tüdi njim pa njim želejmo eške dosta lejpi vküper doživeti trenutkov. Ranč tak sta 20. oblejtnico svetila Slovenski dom pa Generalni konzulat v Varaši. Ob tej priliki sta imela slavnostno prireditev v Slovenskom domi.

Varaški komorni zbor je šesto paut sodelovau na reviji »Primorska poje« v Idriji, na območni reviji odraslih pevskih zborov v Bogojini pod vodstvom Tomaža Kuharja. Seniški MePZ Avgust

vodstvom Cirila Kozara. Števanovska gledališka skupina Veseli pajdaši je letos septembra nutpokazala nauvo igro Pri doktorcé, ka je napiso pa režiro Laci Kovač. Madžarska pa sloven-

programe z različnimi vsebinami za naše obiskovalce. Na začetki leta je mejla Mihaela Hegeduš predavanje o tem, kak se moremo obnašati, držati, če kam idemo, se pogučavamo itd. Letos smo nadaljevali skupen projekt s Pokrajinsko in študijsko knjižnico Murska Sobota z naslovom »Obujamo dediščino«, letos so pripovedjali v Varaši. V pravljčni svet so nas odpeljali pravličarji iz Slovenije Metka Sraka, Ana Sušec, Vesna Radovanovič pa Branko Pintarič, iz Porabja pa Karel Holec. Meseca marca smo imeli velikonočni koncert v Sakalovcih, gé je nastopo Pevski zbor Maranata iz Nuskove. Zvün toga smo organizirali poletne koncerte v Varaši z različnimi nastopajočimi: ŽPZ Rože iz Nove Gorice, ŽPZ Püngrad iz Kroga, tamburaška skupina Koprive iz Petrovega sela, glasbena skupina Prašnati iz Slovenije. Na konci leta pa so nas članice vokalne skupine Zora razveselile z adventno-božičnimi pesmimi. Tretjo paut smo organizirali Mednarodni festival plesa – LIPAFEST v Varaši. Na festivali so gorstaupile skupine iz Slovenije (FS REJ Šmartno pri Slovenj Gradcu, Plesna šola ZEKO Murska Sobota), Madžarske (hrvaška FS Gornji Četarci, Bolgarska FS in glasbena skupina iz Budimpešte) pa iz Porabja (FS ZSM Gorenji Senik). Meseca avgusta smo 17-ič gostili deset umetnikov, šteri so prišli iz 4 rosagov (Madžarska, Slovenija, Hrvaška, Romunija), ki so cejli keden ustvarjali (malali) v Varaši. Od leta 2016 naprej pa na cerkvenem področji tü pomagamo gordržati slovensko cerveno petje v Števanovci.

Vse vküper smo letos meli 6 razstav v Slovenskom domi, gé so umetniki nutpokazali svoje kejpe.

Pavel je letos 46-ič gorstaupo na Taboru slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični, gé so dobili jubilejno plaketo za 45-kratno sodelovanje na taboru. Zbor je spejvo na reviji cerkvenih pevskih zborov v Markovcih pod

ska televizija sta letos večkrat snemali v Porabji, gé so se nutpokazale tüdi naše kulturne skupine: Sakalovska folklorna skupina, gledališka skupina Nindrik-indrik pa Fodor Duo. Zvün nastopov smo organizirali zanimive

Literatura pa gezik

Porabski koledar - letopis Slovencev na Madžarskem - ka vödava Slovenska zveza, vsakšo leto dobijo naročniki novin Porabje na Vogorskom za božični dar. Bralci leko štejo prispevke

ENSKKE ZVEZE V LETI 2018

v porabskom pa prekmurskom narečju in v knjižnem jeziku, leko si pogledajo bogato fotokroniko. Tedensko leko zvejmo vse informacije, dogodke v domajom pa knjižnom jeziku v novinah Porabje. Jezikovni tečaj za slovenski jezik smo dvakrat organizirali po tri mesece, škonik je biu Norbert Gerenčer. Sprtolejti smo meli trimejsečni tečaj za tiste, šteri so se skaus slovenščine leko navčili osnove angleščine, včila jih je Andreja Korpič. Marca smo nutpokazali zadnjo knjigo Milana Vincetiča Luna na mesecu - Luna na mejseci. Smo bili udeleženci vseslovenskega literarnega festivala z naslovom »Slovenski dnevi knjige v Porabju«, smo si ogledali film Občutek za veter Maje Weiss pa se pogučavali s scenaristoma filma Ferijem Lainščkom pa Dušanom Šarotarjem, pogovor je vodil Franci Just.

Šege

Sprtolejt: na fašenski torek sta Fašanek pa Lenka z muzikantami na Gorenjom Seniki plesala za kusto repo pa za dugi len. Pogočavali smo se z etnologinjo Marijo Kozar o fašenski šegaj, pa smo pekli kroflinje pa skaldje. Na temo »O mrtvečij šegaj f Pomurji in Porabji« je mejla predavanje etnologinja Jelka Pšajd. Geseni: smo bili soorganizatorji pri največje prireditve v Porabji, Vrajža paut v Andovcaj. Na nočnom pohodi smo se leko srečali z liki ljudske verovanja, ka se je končalo z vrajžim koncertom s skupino D-dur.

Zima: tüdi letos je Miklavž gorpoisko porabske malčke v Sloveskom domi, njemi so mlajši lejpe naute spejvali. V pravljličnom mejseci decembri smo leko tretjo paut poglednili na dvorišči Slovenskoga doma žive jaslice, gé so moški člani seničkoga pevskoga zbora sodelovali kak kralji pa pastirji, mlajši so pa leko medene figice krasili. Medtem so pa nam advetne pa božične pesmi spejvali Ženska vokalna skupina Zarja iz Puconec, moški seniškoga pevskoga zbora, učenci iz OŠ Kuzma pa so nam nutpokazali gledališko igrico.

Programi za mlajše pa mlade

»Teden otroka - PIKA POKA pod goro«, s tem nazivom smo sprtolejt začnili sodelovanje s porabskimi vrtci. Mlajši (70 otrok) so se navčili nauve rajalne igre, ljudske pesmi in plesje pa spoznavali z igranjom na otroška glasbila. Na konci maja, gda svetimo den mlajšov, se je vsaki vrtec posebej predstavio s svojim programom doma v svojoj vesi, gé so mlajši možnost ime-

Mladi športniki iz Slovenske vesi so letos sodelovali na 42. Srečanji mladih slovenskih športnikov iz obmejnih dežel na Bledu. Geseni smo imeli kolesarsko turo v Porabji pa prejk meje v Sloveniji vküper s Kolesarskim društvom iz Varaša.

Mladi, aktivni člani pri kulturni skupinaj Zveze so tüdi letos dobili štipendijo »Rozmarin«. Dobitniki I. polletja: Barbara Gyeček (MePZ Avgust Pavel

kojencev, Slovensko društvo v Budimpešti, Slovensko društvo Avgust Pavel v Sombotelu. Dobre stike mamozvün toga z drugo krovno organizacijo na Vogrskom, z Državno slovensko samoupravo, z Generalnim konzulatom RS v Varaši pa z zagovornico Slovencev v madžarskem Parlamentu. Tau vela tüdi za določene zamejske organizacije in inštitucije v Italiji, Avstriji pa na Hrvaškem. Meseca oktobra stanas gorpoiskala novoizvoljen minister RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Peter J. Česnik pa državna sekretarka Olga Belec.

Nagrade

Na slovenskom kulturnom prazniku (8. februar) so Dušan Mukič, Dubravko Baugartner pa Stanko Črnko prejkvzeli priznanje Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Zveze Slovencev na Madžarskem pa Generalnoga konzulata RS v Varaši za njihovo dragoceno delo v Porabji. Gyöngyi Bajzek, sekretarka Slovenske zveze, je dobila priznanje Pro Cultura Minoritatum Hungariae v Budimpešti za njeno vsestransko delo na področju slovenske kulture. Priznanje je dobila na predlog Slovenske zveze.

Vse te programe z različnimi vsebinami smo leko tüdi v letu 2018 uresničili s finančno pomočjav iz Slovenije pa Vogrskoga. Posebej se zahvaljujemo Uradi Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Ministrstvu za človeške vire pa Javnomi skladi Republike Slovenije za kulturne dejavnosti.

Za duge zimske večere Vam letos Slovenska zveza pošilja za božični knjižni dar knjigo Štefana Kardoša: Stric Geza gre v Zaturce/Geza bači se pela v Zaturce pa Porabski kalendar 2019.

*Božič, novo leto res praznujete,
globoko v svojih srcih se radujete,
saj lepšega božiča ni,
če Jezus v naših srcih se rodi!
Vse to Vam želijo sodelavci Slovenske zveze pa novin Porabje!*

Gyöngyi Bajzek, sekretarka ZSM

li skupaj zaplesati s svojimi mamicami pa babicami. Tau sta srokovno vodile vzgojteljci asistentki iz Slovenije Andreja Serdt Maučec pa Romana Trafela, s pomočjav domanji vzgojteljic. Bili smo soorganizatorji Slovenskega dneva na varaškoj gimnaziji Mihály Vörösmartyja.

Porabski osnovnošolci pa dijaki so letos leko šli na 12. jezikovne počitnice v Fieso v organizaciji Zavoda RS za šolstvo, OE Murska Sobota. Pred podnevom so leko plavali v morji, zadvečerek pa so imeli jezikovne vöre, kreativne delavnice pa izlete.

ZSM Gornji Senik), Bettina Bajzek (FS ZSM Gornji Senik), Kata Nemeth (FS ZSM Sakalovci), II. polletja: Kristina Žökš (MePZ Avgust Pavel ZSM Gornji Senik), Krištof Sukič (FS ZSM Gornji Senik) pa Krištof Kovač (FS ZSM Sakalovci).

Sodelovanje

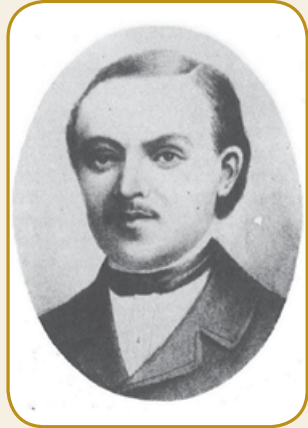
Tüdi v l. 2018 smo sodelovali s slovenskimi društvami v Porabji pa na Vogrskom pri različni kulturni prireditvaji. Tau so bila naslednja društva: Društvo za vas Verica-Ritkarovci, PKTD Andovci, Društvo porabskih slovenskih upo-

TUDI POMURJE IN PREKMURJE TOSTRAN IN ONSTRAN DRŽAVNE MEJE ZVENITA UNIVERZALNO

Glasba med V. Lisinskim, F. Lisztom, B. Bartókom, Z. Kodályem in S. Ostercem

Članek za razmišljanje o navedeni in predvideni pomembnosti ali celo podobnosti glasbe, ki se oglašja po širši pomurski in prekmurski ravnici in kjer se neposredno dotika tako avstrijske kot hrvaške in madžarske ravnice, mi je dala misel na že davno nedelujoči specializirani glasbeni festival sodobne komorne glasbe v Radencih (1962-1993). V preteklosti sta se mu pridružila še vsakoletno srečanje (nekdanjih) jugoslovanskih big band orkestrov in festival slovenskega šansona. Tokrat se bomo osredotočili na so-zvenenje enotne in enovite pomurske in prekmurske (ljudske) glasbe. Še največ je neposredno povezana z omenjenim festivalom komorne glasbe v Radencih, saj je njegovo ustanovitev in dolga leta pogojevala prav glasba hrvaških, madžarskih in slovenskih skladateljev. Med njimi so bili že takrat konkretno citirana imena, kot so npr. Hrvat Vatroslav Lisinski (1819-1854), Madžari Franz Liszt (1811-1886), Béla Bartók (1881-1945) in Zoltán Kodály (1882-1967) in Slovenec Slavko Osterc (1895-1941). Brez dvoma gre za cvetober moderne evropske glasbe. Kajti njihovi opusi so daleč presegle ozke nacionalne meje. Brez dvoma pa je tudi to, da se glasba omenjenih glasbenih velikanov tako ali drugače naslanja in ima svoj pedigré prav v ljudski glasbi navedenih pokrajin in narodov, kot so Hrvati, Madžari in Slovenci. Prav tako pa je izvirna ljudska glasba in umetna glasba navedenih velikanov še kako in tesno, enovito povezana s prostorom in različnimi časi, v katerih omenjeni skladatelji nastopajo v časovno zgodovinskem, geografskem in nacionalnem kontekstu. Pri marsikaterem od navedenih glasbenih avtorjev lahko zasledimo v sicer obsežnih in posamičnih opusih tudi take, ki neposredno potrjujejo naše uvodne teze.

Za hrvaškega skladatelja V. Lisinskega, ki je večinoma in vseskozi deloval v Zagrebu, lahko ugotovimo, da je v svojih delih nemalo opozoril in celo uporabil neusahljive vire

Hrvat Vatroslav Lisinski

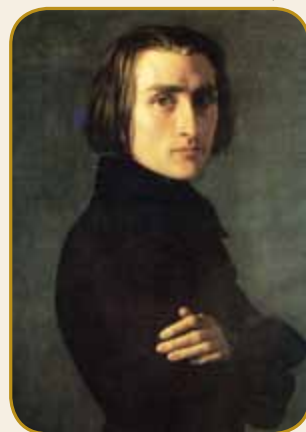
ljudskih pesmi, saj je osebno največ dosegel v vokalni liriki. V teh in še drugih delih se je največ izkazal kot vokalni (tj. pevski) lirik. V tem je poudarjena njegova romantična elegična razpoloženost bogatih čustev, bujne domišljije in pretanjenega okusa. Obenem je bil prvi (hrvaški) skladatelj, ki je začel pisati v nacionalnem duhu. Čeprav se mu ni posrečilo, da bi popolnoma izpeljal ilirska načela, kar mu je preprečila prezgodnja smrt (umrl je komaj 35-leten!), je celim rodovom jasno pokazal

smer k ustvarjanju izvirne umetniške glasbe. Med uverturami je najbolj značilna Jugoslovanska, kot klavirsko in orkestralno delo pa še Slavonsko kolo; za klavir še več Hrvaških kol in Valčki za narodno večerno zabavo, Štajerski valčki, več ciklusov Mazurk in Tamburaška (za zbor). Z nekaterimi uglasbitvami zborov pa je V. Lisinski posegel še na sosednje-avstrijsko (nacionalno) področje; saj gre vendarle za bližino obmejnega sodelovanja med Avstrijo, Hrvaško, Madžarsko in Slovenijo.

Prav madžarski skladatelji so v obravnavanem času in prostoru še najbolj številčni. Kako tudi ne, saj je že njihova ljudska pesem in skladateljska tradicija med najbogatejšimi v tem sklopu. Poleg tega pa je vseskozi na teh osnovah zgrajeno tudi vse njihovo bogato in uspešno (glasbeno) šolstvo. Prvi med njimi je zagotovo skladatelj in pianist F. Liszt.

Bil je genialen pianist pa še skladatelj in dirigent, s tem pa prav gotovo eden najpomembnejših (madžarskih) glasbenih umetnikov nasploh. Svoj spomenik si je postavil z nizom 12 simfoničnih pesnitev (Mazeppa, Hungaria

idr.), 19 Madžarskih rapsodij za orkester, oratorij Sv. Elizabeta, Madžarska kronanjska

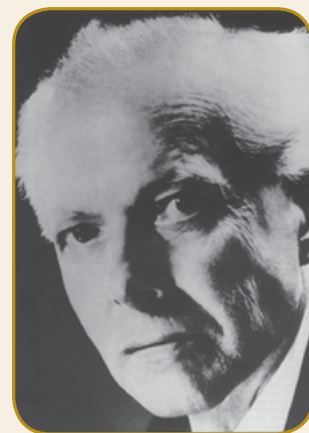

Madžar Franz Liszt

maša in prek 80 samospbevov. Poleg ustvarjenega opusa je Liszt slovel še tudi kot iskani pedagog, glasbeni pisec in kritik. S svojim delom in življenjem od rodne Madžarske prek Dunaja, Pariza, Weimarja, Rima, Budimpešte in Bayreutha (tam je kot frančiškan tudi umrl in je pokopan) pa je postal vodilni evropski glasbeni umetnik 19. stol. Velja za utemeljitelja nove nemške (kompozicijske) šole s kar najbolj znano programsko glasbo.

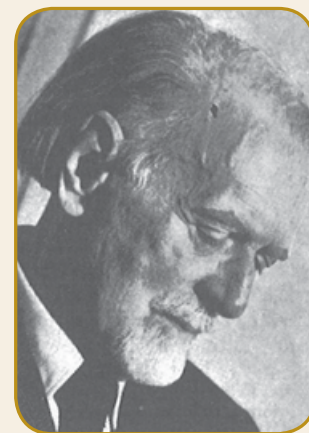
B. Bartók je bil poleg skladatelja še pianist in etnomuzikolog. Rojeni Madžar je končal

svojo kariero čez lužo, v ZDA, kjer je v New Yorku nazadnje živel, deloval in tudi umrl. Po zgledu poznoromantičnih skladateljev je svoj izraz obogatil s študijem ljudske glasbe. Svojo ustvarjalno domišljijo je popolnoma sprostil in se izživljal v linearnem vodenju

Madžar Béla Bartók

glasov, s čimer je ustvaril drzna, ponekod dokaj ostra disonantna sozvočja. Tonalnost je razširil tudi na najdrznejše zvočne kombinacije in jo usmeril k določenemu tonalnemu središču. Podedovane klasične oblike so z novimi vsebinami dobile drugačno fiziognomijo. To se sliši (in vidi) v Bartokovih delih kot so: balet Čudežni mandarin, klavirska dela: Dva in Sedem romunskih plesov, 14 madžarskih kmečkih pesmi, Romunske božične pesmi, 8 improvizacij na madžarske kmečke pesmi idr.

Madžar Zoltán Kodály

Skladatelj Z. Kodály je morda

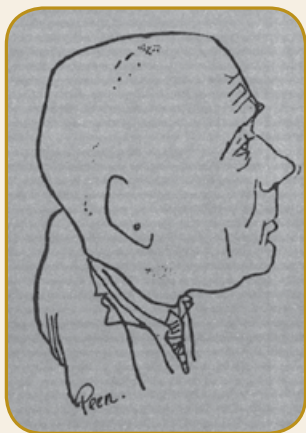
kot Madžar še najbolj madžarski med vsemi navedenimi. Bil je tesno povezan z Bartókom. Oba pa sta bila vseskozi med največjimi pobudniki za obnovo madžarske ljudske glasbe. Poleg umetnika je bil tudi znanstvenik (doktoriral je iz muzikologije) in je vseskozi preučeval glasbeno govorico svoje domovine. O tem je objavil vrsto opaženih znanstvenih del. Kot skladatelj pa je hodil povsem po svojih poteh. Ker je bil po naravi lirik, največ seveda po izrazito vokalni poti in njih formah, oblikah. V kompoziciji se je otresel vplivov Brahmsa in Debussyja ter segel po pentatoniki, modalnosti, ornamentih in v t. i. rubato (=nihajoča hitrost) ritmih, kar vse je prav najbolj značilno za madžarsko (ljudsko) tradicijo. Vzdušje ljudskega muziciranja je Kodály ohranil tudi v popolnoma instrumentalnih, absolutnih delih. To potrjujejo njegova orkestralna dela, kot so Plesi iz Maroszéka, Plesi iz Galánte, Madžarski rondo za violončelo in klavir, glasbena igra Hány János, vokalno delo Psalmus Hungaricus za tenor, zbor in orkester idr.

Slovenec S. Osterc je še najbolj Pomurec, saj je bil rojen v Veržetu, nedaleč od Radencev. Tja se razen kakšnih počitnic ni več vračal. Poleg tega pa je tudi on zelo mlad (komaj v 46. letu starosti) umrl. Kljub temu pa je bil ideolog radikalnega glasbenega modernizma v Sloveniji. V tem je dosledno zastopal načela absolutne kromatičnosti, atonalnosti in atematičnosti. S študijem v Pragi se je v Ljubljano vrnil kot goreč zagovornik konstruktivizma in Habove četrtttonske glasbe. Zatem je sprejel ekspresionistične pridobitve in izdelal lasten slog. Po eksperimentiranju, ki je v slovensko glasbo vnašalo zmedo, toda v najmlajši

»Silvester nas pela od staroga do nauvoga človöka«

skladateljski generaciji (t. i. Osterčeva kompozicijska šola v opreki s Škerjančevo) tudi naletelo na odziv, je v zrelih letih radikalnost nekoliko ublažil in postajal vse bolj pristaš jasnejšega razlaganja vsebine. Morda je v njegovi glasbi kaj pomurskega ali prekmur-

Slovenec Slavko Osterc

skega v orkestrskih Danses, drugače bi pa to težko našli v Osterčevi bolj absolutno nagljeni glasbi kot pa ne. Slovenska ljudska pesem je bila nekdanj ohranjenalka slovenskega jezika. V Pomurju in Prekmurju je bilo to še toliko bolj pomembno, saj je bila pokrajina na prepihu treh dežel. Prav zaradi tega je tudi pomursko in prekmursko pesemsko izročilo zelo pestro in bogato. Ima namreč mnoge specifične značilnosti, ki so se skozi stoletja izoblikovale na stičišču različnih kultur: slovenske (pomursko-prekmurske), madžarske in hrvaške. Zato imajo te pesmi poseben značaj. V tonalnem in metrično ritmičnem pogledu predstavljajo starejšo razvojno stopnjo. Zagotovo pa jih slišimo (in vidimo) tudi v glasbi obravnavanih velikarov. Eni kot drugi so črpali svoje navdihe tudi v izvorni tovrstni ljudski glasbi: Če bi ges bijla fčelica, Gnes je en leipi den, Gorički čardaš, Marko skače, Ne ouri ne sejaj, Poj mi, poj mi droubna ftica, Teče mi vodica, Vöra bija, sunce mi zahaja, Zreilo je žito idr.

Franc Križnar

Približava se najdugša nauč v leti, silvestrovo, na štiri dën je svetek *svetoga pápe Silvestra*. Té je živo v 4. stoletji pa ga poznamo kak voditela Materere Cerkve, štiri se je dosta padašivo s *cesarom Konstantinom*.

Po legendi je emo prvi človek rimskoga cesarstva lepro, zatok so ma poganski svečeniki tanačivali, aj se skaupa v kopanji, puni s krvdjev. Cesar Konstantin pa je biu smilen nad mladimi pojbam, zatok je je nej dau vmauriti. Tisto nauč je emo čudovitne senje, zrankoma pa se je obrno na pápo Silvestra, štiri ga je krsto. Cesar je ozdravo od lepore pa grato veuki patronuš kristjanov.

»Pápa Silvester je živo v cajti, gda so kristjane več nej preganjali, gda je Mati Cerkve bole slobaudna gratala, zatok je Silvester pápa prehoda (átmenet),« so nam tomačili plebanoš Joško Tomažič, štiri služijo v maloj fari Šempas-Osek v čudovitnoj slovenskoj Vipavskoj dolini, nej daleč od varaša Nova Gorica. »Patronuš naše fare sveti Silvester nas pela s staroga v nauvo leto tö, ka aj bi bilau blagoslovljeno, pela nas od staroga do nauvoga človöka,« so cujdali dühovnik.

Ime vesnice »Šempas« pride z reči »šent pass« ali »sveti prehod«. Njena cerkev svetoga Silvestra stogi na srejni vesnice, zozidali so go po leti 1780, gda so staro Božo izo po ednom tali dojpörüšili. Cejla zidina je kak edna veuka koc-ka, depa gda nutstaupimo, vidimo, ka so kauti pa kikle dojpökrauženi, zatok mamö cütenje, kak liki bi se v cerkvi

vse kaulivrat sükalo.

Za veuki Silvestrov oltar pravijo, ka so ga s klauštra Beligna (nej daleč od Ogleja - Aquileie) prejkripelali ino je delo majstrov iz tedešnje Gorice. »Sploj lejpi je

Blajžena Devica Marija nam za dar dá nauvoga človöka, maloga Jezöša

té kameni oltar, štiri ma vnaugo drauvni detajlov. Naš kamnosek je pravo, ka bi gnes kaj takšoga več nej mogli narediti,« so nam dale pripovedjali plebanoš Tomažič pa s prstom pokazali na edno malo skulpturo: »Velko vrejdnost má kip (szobor) Blajžene Device Marije s 16. stoletja, štera v rokej drži nagoga maloga Jezöša. Un je nauvi človek, Mati ga ne stiska k sebi, liki nam ga rade vaule prejkdava, ka bi ga meli mi tö.«

Lejpo neobaročno cerkev s štukaturami smo sombotelski Slovenci gorpoiskali letos vleti, gda smo šli na prauško na slovensko Primorsko. Pri svetoj meši smo bili v šempaskoj cerkvi svetoga Silvestra, štera se je tisto nedelo napunila z vörniki. Depa nej je bilau tau najbolje čudovitno: najlepše je bilau čüti, kak mlašeči cerkveni pevski zbor večglasno spreva ja liturgijo.

»Tau me v našoj fari eške posaba veseli, ka mamö

160 mlajšov pri vöronavuki. Uni so cuj pri naši krožkaj, mlašeči pevski zbor pa má više 40 članov. Pri sveti mešaj spejvajo gnauk uni, drgauč pa vözraščeni,« so radostno gučali domanji düh-

Sveti pápa Silvester je dau ime vesnici »Šempas«

hovnik, smej pa je malo povegno z njinoga obraza, gda so dale pripovedjali: »Leko bi več lüstva ojdlo v cerkev, na pamet se vzeme, ka vöra sfaldjava. Statistike pravijo, ka je v Sloveniji vsikšo leto za en procent menje vörnikov. Leko pa vüpamo, ka se vöra tak prečiščava, moremo vödržati. V svoji predgaj večkrat gučim o gorčičnom zrni (mustármag): če je vöra prava, začne rasti pa se prečiščavati.«

V toj fari služijo sveto mešo vsikšo nedelo v trej cerkvaj, zvün Šempasa eške v vesnicaj Osek ino Ozeljan. »Skoro cejlo leto mamö farne svetke. Vsa kša cerkev má svojoga patronuša ino sozavetnika, zatok svetke skoro žmetno raztalamo v cerkvenom leti. Vsa kšo nedelo se kaj godi ino tau je lepau,« so pravli Joško Tomažič ino povalili kulturni žitek zvüna cerkve tö: »V vesnici mamö velko kulturno dvorano, v šteroj držijo gledališke igre pa koncerte,

vsikdar se nika godi pri nas.« Tau dobro vejmo mi, Slovenci na Vogrskom, tö, vejpa so na pozvanje predsednika domanjoga kulturnoga društva Srečka Mesariča na šempaskom programi »Domovina je ljubezen« gorstaupile že skoro vse porabske skupine. Sombotelski prauškarge se vsikšo leto napautimo v Slovenijo, ka bi gorpoiskali edno cerkev svetoga Martina. Če rejsan smo letos meli mešo v cerkvi pápe Silvestra, smo si poglednili malo Martinovo cerkev v sausednjoj srejdnjeveškoj vesnici Osek tö. V nedelo zrankoma tam ranč tak

gospaud Tomažič mešüjejo. »Dobrauta se prejkdava, tau je stvardjanje Božega kralstva; sveti Martin pa je svetnik dobraute. V Martinovoj cerkvi v Oseki mamö v oltari relikvije svete Materere Terezije tö, badva svetnika gučita o dobrauti. Zvün toga je sveti Martin trnok evropski pa trnok univerzalen. Vküperpoveže narode, ka je gnesnedén sploj potrejbno,« so tomačili šempaski plebanoš.

Nas, sombotelske Slovence, so v etoj slovenskoj vesnici sploj lepau gorprijali, spejvanje mlašečoga zbora pa nam je vsejm napunilo düše z radostjov pa lepotov. Patronuš cerkve sveti Silvester nas eške v decemberski dnevaj spomina na tau, kak veuko znamenje má prehod: vejpa ne staupimo samo s staroga prejk v nauvo leto, liki probamo od začetka leta gratati baukši lidgé tö.

-dm-

TÜJ LETOŠNJI SVEJTKI SE LEKO ZAČNEJO

Naprošen z dobrim namenom, da v teh prazničnih dneh pošljem veselo sporočilo božične noči tudi med svoje zamejce v Porabje, kjer sem dobri dve leti dan za dnem soustvarjal utrip slovenstva, pišem tele vrstice ...

V spomin mi dan za dnem, tudi sedaj, ko tole pišem, prihajajo takšni in drugačni dogodki ... A ne glede na izplen ali rezultat sem prepričan v le eno: »Kot učitelj asistent sem verjetno vseeno v Porabju pustil kakšno

prav sem bil večkrat na obrobju vsega dogajanja in sem stvari opazoval od zunaj. Bil sem namreč »Slav« in ne glede na pristonost, odprtost, iskrenost (saj sam poskušal biti vedno odkrit do vsakega in vseh) mi je bilo večkrat težko pri srcu ... Doživel sem namreč tudi sam, da v Porabju marsikaj pač »ni treba«.

K sreči sem v teh letih prišel do posebne skupine otrok. Do mojih »senijčkkih zvezd«, ki so mi dajale voljo, moč, energijo, elan, motivacijo ... Nikoli niso bili proti slovenščini, nikoli niso rekli besede »ne«, vedno so bili pripravljeni, ko je prišel Nino. Dragi moji učenci! Bodite še naprej svetle zvezdice in svetite svojo slovenskost tudi, ko boste odrasli. Naj vas ne bo sram povedati, da ste bili učenci dvojezične šole. Samo vi, in mogoče še kdo, ste morda tisti, ki boste čez nekaj dobrih let Porabski Slovenci. Prepričan sem, da vas je tudi nova učiteljica asistentka že takoj prepoznala.

V spomin mi prihaja gledališka skupina, v spominu bom ohranil tudi Piran oziroma Fieso - jezikovne počitnice ... Tukaj so tudi senički učitelji, števanovski, monoštrski, (so) delavci na DSS, tehnično osebje na Seniku ter seveda sodelavke asistentke in višja svetovalka ... V spominu ohranjam tudi vsa praznovanja in skupna druženja. Hvala vsem, ki ste mi zaželeli vse dobro na moji novi poti in ste to mojo odločitev o odhodu razumevajoče sprejeli.

Lepo besedo za pomoč in zahvalo namenjam tudi porabskim medijem. Zagotovo imate veliko moč in skozi svoje delo odkrivате najbolj resnično sliko dogajanja, predvsem pa prognozo za naprej. Mediji ste zelo pomembni za zamejsko skupnost, kajti samo preko vas se Porabci slišite navzven. Tudi sam sem preko vas dobival ogromno pohval in čestitk. Nekaj naših zgodb bo ostalo zagotovo nepozabnih.

Vse poti torej nimajo skupnega cilja ... Čestitam vsem tistim, ki

hodite po teh poteh, pa čeprav veste, da na koncu cilj še zdaleč ni dosegljiv. A pomemben je tudi trud ... Vem, da sami ne zmorete vsega. Bodite odprti, sprejmite to, kar vam je dano.

Senikom. To je bila namreč njegova rojstna župnija, v seniški cerkvi je bil krščen. Zato mi dovolite, da si za konec tega razmišljanja izposodim njegovo razmišljanje (prestavil sem

Božično druženje l. 2017

Vzljubil sem porabske vasi, spoznal sem življenje Porabcev. V teh letih delovanja na Seniku oziroma v Porabju sem spoznal večino porabskih učiteljev, s katerimi sem tako ali drugače sodeloval.

Hvala vam, da ste me na svoj

sled ...». Pa čeprav nikoli nisem bil enak porabskemu učitelju, pa čeprav »zakonsko« pač na Madžarskem nisem smel sam poučevati. Mogoče bi bilo letos že kaj drugače ...

Veliko bi se dalo napisati, razpravljati, debatirati, vrednotiti

V Fiesi na Jezikovnih počitnicah

način sprejeli medse. Hvala za vse besede, za vso odprtost, odkritost. Vem, da včasih ni šlo, tako kot bi človek hotel, saj vendar vse poti nimajo skupnega cilja. Nekaj je hoditi v službo, nekaj pa je službo jemati s poslanstvom. Prepričan sem, da je pravi učitelj, »učitelj s poslanstvom«. Tako kot mora »pravi« Slovenec, slovenstvo »čutiti«. Slednjega namreč ne more naučiti nobena šola.

... saj papir vzame tako rekoč »vse gor«, pa vendar ni to namen mojega razmišljanja ...

Rad bi poudaril samo eno. Nekeč sem med članki tega časopisa prebral zanimiv naslov: »V Porabju se nič ne da, če se noče.« Bolj kot sem o tem razmišljal, bolj me je zanimalo, kje so vzroki za to ... Nisem se hotel strinjati s tem, saj sem se do zadnjega trudil in začel sam sebi dokazovati, da to ni res. Pa če-

S člani gledališke skupine na Gornjem Seniku

In ne pozabite: Ni vse v denarju, pa čeprav sem se zavedal in se zavedam še danes, kako je delo učitelja na Madžarskem slabo vrednoteno ...

Zame osebno izkušnja s Porabjem ne bo nikoli pozabljena. Zapisana je v koščku srca, včasih malo zaskeli, a ko se spomnim »zvezdic«, ko se spomnim pristnih Porabcev z domanjo

ga v svoj prekmurski govor), ki naj vam v domove pričara pravi pomen »blajženih svejtkov«. Blajžene svejtko, pa srečno in uspešno v novem 2019!

»Gorzraščeni dostakrat naupak gor gemlejmo, kak je leko Bog prišo esig na Zemlo. Če pa gratamo malo decinski, bole začujtjimo rokou Boga,

Na seminarju v Avstriji

»rečjov«, ko se spomnim čistih Madžarov, ki ste dokazali, da se da naučiti slovensko, se »tūj letošnji svejtki leko začnejo«. Tokrat jih torej praznujem daleč od Porabja - skupaj z učenci OŠ v Odrancih; v vasi božjega služabnika Alojzija Kozarja, rojenega v Martinju, ki ima prav tako veliko skupnega s Porabjem in natančneje z Gornjim

ve se do našoga srca. Glih tou bi se moglo v svejtkaj napraviti. Vsi vörnri pa nevörnri bi mogli tou doživeti. Ka bi se Boug dotakno našoga srca, ka bi bili »dobri, pošteni, pravični pa svejti«.

(Alojzij Kozar, starejši)

Besedilo: Nino Gumilar
Slike: osebni arhiv

Izlet v pokrajino lepega, domačega, sladkega ...

Učenci in učitelji Dvojezične osnovne šole Jožefa Košiča smo se s pomočjo Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu v sredo, 28. novembra, odpravili na celodnevni izlet v Slovenijo, v Prekmurje. Obiskali smo Tropski vrt v Dobrovniku, ustavili smo se v idilični Panonski vasi, se posladkali v čokoladnici Passero, obedovali v Murski Soboti in našo pot sklenili na Kamenšnici.

Ob 8.00 sta nas pred šolo pričakala dva avtobusa. Sproščeno vzdušje, sveže jutro in prvi sončni žarki so obljubljeni lep dan. Pot nas je z Gornjega Senika po ravninskem delu Prekmurja vodila vse do Dobrovni-

ge. Obsežna zbirka živopisnih flamingovcev, pestra izbira vzpenjavk, zvoki

V Tropskem vrtu v Dobrovniku

tropskih ptic, topel prostor, slap in dišave so naše čute odpeljali izven Pomurja. Predbožično okrašen vrt je postal idealno prizorišče za ustvarjanje skupnih

mi čakal rahlo oster hlad. S petjem in kratkim opisom poti smo v svoj izletniški

repertoar dodali idilično Panonsko vas, ki se nesramežljivo hvali z vilami in apartmaji. Otroški pogledi so radovedno pogledovali po pravljичni vasici. Hiše iz naravnih materialov so poklon tradiciji; strehe iz trstike (za izdelavo so poskrbeli madžarski mojstri) delujejo brezčasno in v družbi starih hrastov, ki se spogledujejo v ribniku, zgodbo ovijejo v uspešno promocijo Pomurja. Zadiši po povesti Miška Kranjca. Da je zgodba povsem avtentično slovenska, nekaj o tradiciji, zgodovini in promociji izvemo od prijazen vodnice, ki nas s toplo

nost v slovenski podeželski arhitekturi.

Le lučaj stran nas je mamljivo in sladko vabila podeželska čokoladnica Passero. Ta se lahko pohvali s čokoladno pripovedjo okusov, ki se mešajo z izbranimi domačimi okusi, kot so ajda, mak, jurka, bučna semena ... Naše brbončice so se nesramežljivo razvajale. Čokoladni pralineji so se drug za drugim topili v ustih. Omamen vonj, prikaz izdelovanja čokoladnih pralinejev ter spoštli-va in izjemno posebljena zgodba o uspehu so mnoge izmed nas prepričali, da je greh iti domov brez čokolade.

Z okusom po sladkem smo

prepoznavnejših projektov v Prekmurju – Vrata v Pomurje. Gre za novo turistično in gospodarsko vozlišče regije. Sinje modro jezero, Kamenšnica, ponuja nov motorični park, dolge sprehajalne steze in možnost kakovostnega preživljanja časa na prostem. Učenci višjih razredov so zadnjo destinacijo našega izleta ocenili z odliko.

Sonce se je nesramežljivo spogledovalo z našo razposajenostjo. Manjši učenci so začeli hukati v pest in tako smo priznali premoč pozne jeseni.

Na avtobusu je med naše priljubljene pesmi prišel refren:

»Prijatelj, daj, ustavi se

V čokoladnici Passero

zamenjali vrstni red hranjenja. Prepričani, da se najboljše ne pusti za konec, smo se odpeljali proti Murski Soboti, središču panonskega sveta ob Muri.

V čudovitem Salonu Murske republike smo bili deležni postrežbe, ki je prav tako nosila okus tradicije. Ustavili smo čas, klepetali in se pustili razvajati. Vede ali nevede, da sedimo v prostoru, ki je tesno povezan z zgodovino obeh narodov, Slovencev in Madžarov, smo svojemu izletu s prijetnimi občutki dodali še eno postojanko, o kateri se zadnje čase veliko govori in je ta trenutek eden

in hiti počasi, da življenje ne uide, prehitro ne uide!

Vse, kar nam ostane, smo mi in spomini.

In Pesem naj ponese te, prijatelj, daj, ustavi se!

(Izvajalci: Manca Špik, Poskočni muzikanti; avtor besedila: Goran Belenko avtor glasbe: Aleš Vovk - Raay)

Ustvarili smo skupne spomine, pomahali Sloveniji in se vrnili v predpraznično Porabje. Z »želim ti lep večer« smo odkorakali vsak v svoj dom kovat načrte. Velike načrte. In nove zgodbe.

Valentina Novak

Panonska vas

ka. Stopili smo v svet barv in dišav. Tropski vrt, ki na 1500 m² »džungle« nudi več kot 900 eksotičnih primerkov približno stotih rastlinskih vrst, učencev ni pustil ravnodušnih. V vrtu smo lahko poleg številnih botaničnih vrst orhidej občudovali zanimive tropske in subtropske rastline z vsega sveta. V šest metrov visokem objektu smo od blizu videli rastline, ki jih poznamo iz našega vsakdana: banane, avokado, vanilja, papaja, mango, ananas, ilang, taro, ingver, karambola ter številne dru-

Kosilo v Salonu Murske republike

fotografij, ki hladni zimi domišljavo mahajo v pozdrav.

Zunaj nas je po tropski kli-

besedo pogosti v kozolcu – srčici Panonske vasi, ki je del slovenske etnološke dediščine, zaščiten poseb-

KDOR IMA CVETLICE RAD/STO MA RAUŽE RAD ...

BOŽIČNA ZVEZDA, SPREMLJEVALKA PRAZNIKOV

Vsak praznik ima svojo zunanjo podobo, ima pa tudi globljo vsebino, pomene in sporočila. Življenjski ritem, agresija hite-

advent, božič, silvestrovo in novo leto.

Po prazniku je dišalo že nekaj dni pred njimi. Že vrsto let nam naše domove krasijo božične zvezde, saj brez drevesca in božične zvezde ni pravih praz-

nikov. Takoj za božičnim drevescem in lučkami so zvezde najpogostejši božični simboli. Božična zvezda ni le eden od najpogostejših simbolov božiča temveč deluje popolno tudi kot slikovito dopolnilo prostora in dobrodošlo darilo. Razlog za njeno veliko priljubljenost je jasen, listi, ki cvetijo v obliki zvezde, se lepo povežejo z ostalimi božičnimi simboli. Čeprav lahko danes najdemo božične zvezde v različnih oblikah in barvah, so klasične rdeče-zelene še zmeraj najbolj priljubljene. Gosto, zeleno listje, močni pisani ovršni listi, brstiči cvetovi in nežno razvejane korenine - božična zvezda s temi značilnostmi je v odličnem stanju in ima dobre možnosti, da bo svojo sijočo lepoto obdržala vse praznično obdobje in še lep

Božična zvezda največkrat propade, če ima »mokre noge«

nja, pogosta odtujenost ter odsotnost komunikacije in skrbi za tiste, ki so nam najbližji in s katerimi pravzaprav najbolj neposredno sooblikujemo naše vsakdanjike in praznike, so le nekateri od vzrokov, da nam ti dnevi in obdobja, ko naj bi bili »prazni dela«, pogosto uidejo na raven povprečja in potrošniš-

nikov. Takoj za božičnim drevescem in lučkami so zvezde najpogostejši božični simboli. Božična zvezda ni le eden od najpogostejših simbolov božiča temveč deluje popolno tudi kot slikovito dopolnilo prostora in dobrodošlo darilo. Razlog za njeno veliko priljubljenost je jasen, listi, ki cvetijo v obliki zvezde, se lepo povežejo z ostalimi božičnimi simboli. Čeprav lahko danes najdemo božične zvezde v različnih oblikah in barvah, so klasične rdeče-zelene še zmeraj najbolj priljubljene.

Gosto, zeleno listje, močni pisani ovršni listi, brstiči cvetovi in nežno razvejane korenine - božična zvezda s temi značilnostmi je v odličnem stanju in ima dobre možnosti, da bo svojo sijočo lepoto obdržala vse praznično obdobje in še lep

V večjih prostorih je primeren visok aranžma

kega avtomatizma. Med vsemi prazniki in prazničnimi obdobji prinašajo največ globokih vsebin in pomenov prav dnevi in tedni v decembru, ki jim z nekaj več kot deset let starim poimenovanjem pravimo veseli december, v resnici pa je to obdobje, ki ga zaznamujejo

čas naprej. Povešeni, zbledeli, potemneli ali odpadajoči listi so zmeraj znak, da se je nekaj ponesrečilo pri oskrbi. Če listje božične zvezde porumeni, preden odpade, je to znak poškodovanih korenin. Najpogostejša vzroka sta prekomerno zalivanje in mraz. Temperatu-

ro pod 15°C slabo prenaša, kot preveliko vlago. Ob prevzemu ali nakupu moramo rastlino dobro zaviti in preveriti kakovost. Doma jo postavimo na temperaturo okoli 20 stopinj Celzija in jo vsak tretji dan previdno zalijemo z mlačno vodo. Največji sovražnik večine rastlin so »mokre noge«, to je zastajajoča voda v lončku. Če božična zvezda izgublja spodnje liste, ko so ti še zeleni, so za to lahko krivi preprih, močna sončna svetloba ali ogrevanje, ki je premočno in preveč izsušuje. Ko izbirate primerno mesto za božično zvezdo, se prepričajte, da tem dejavnikom ne bo izpostavljena. Čeprav rastlina ne mara neposrednega sonca, pa uspeva na mestih z veliko svetlobe. Če se korenine božične zvezde izsušijo, ta takoj reagira s povešenimi listi. V nasprotju s pretirano vlažnostjo pa božična zvezda krajša sušna obdobja večinoma preživi. Rastlino lahko ponavadi ponovno oživite že samo s ponovnim zalivanjem. Božičnih zvezd, ki cvetijo, ponavadi ni treba gnajiti. Svetle lise ali rjavi robovi na listih lahko pomenijo pomanjkanje hranilnih snovi. Če je tako, potem le dodajte enkrat na mesec v vodo tekoče gnojilo. Evropski zlahnitelji in gojitelji božičnih zvezd v 16 državah pripravljajo akcijo Zvezde za Evropo, s katero želijo kupce seznaniti z božičnimi zvezdami in jim približati različne načine dekoriranja. Božične zvezde lahko z izbranimi dodatki spremenimo iz klasične lončnice v elegantno moderno dekoracijo, oziroma darilo. Del predstavljenih zamisli je namenjen širokemu krogu ljubiteljev cvetja in prazničnega okrasja, del pa tistim, ki se ukvarjajo tudi z dekoracijo gostinskih in drugih javnih lokalov.

Za dekoracijo miz lahko okrasimo z eno podolgovato posodo, v katero damo tri manjše posodice z nizkimi božičnimi zvezdami, zunanost pa popestrimo z zalepljenimi jabolčnimi krh-

lji. Vse pa povežemo z bodiko, pušpanom ali bršljanom.

Za okras vhoda ali niše pa postavimo v plitvo skledo za sadje, ki krasijo granatna jabolka in praznično okrasje, se dvigajo prepletene veje gloga, ki nosijo zvezde. Dekoracijo zaključimo z vejicami bora in šipka.

tako majhno preprosto darilo pa lahko z malo domišljije popeljšamo in okrasimo, da z njim razveselimo kogarkoli. Spomnim se še v svoji službi, ko mi je ob koncu leta direktor prinesel majhne čokoladice in sem jih dekorirala z materialom iz matične drevesnice; storžki

Za dekoracijo jedilnih miz

Dragi ljubitelji cvetja, ob koncu leta naj vam zaželim veliko pozitivne energije in uživanja na vrtu in v naravi v letu 2019.

NAMIG

Obdarovanje ob koncu leta pomeni več kot darilo sprejeti. V darilo poskušajmo vnesti delček sebe, naj bo kakršne koli vrednosti in velikosti. Še

različnih iglavcev, žajbljevi listi, posušene glavice slamnika, magnolije, smrekove in borove vejice. Potrebujemo še lanene vrvice različne debeline in prečnemo z ustvarjanjem, ki ne bo primerljivo z nobeno darilno vrečko.

Besedilo: Olga Varga
Fotografije: Nizozemska
cvetlična zbornica

Odlikovanje za Micko Bajzek

Odlikovanje „Za narodnosti“ občine Monošter je prejela Micka Bajzek (Bajzek Józsefné), izročil pa ji ga je monoštrski župan Gábor Huszár. Poudaril je, da je gospa Bajzek veliko prispevala k ohranjanju slovenske kulture in identitete v občini Monošter.

(Več o tem v eni od naših naslednjih števil.)

L.R.H.

Neznani znani Prekmurec

László Kardos

Pred 100 letami, 13. novembra 1918, se je v vasi *Križevci* (Tótkeresztúr) v paverskoj slovenskoj držini naravno čednjak László Kardos. Po prvotni bojni je večji tau Slovenske krajine – gnešnje Prekmurje – prišlo v Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, kisnejšo Jugoslavijo. Kardosova držina je 1925-oga leta prejkprišla na Vogrsko, v varaš *Rákospalota*

Tabor v Órségi so vodili etnologi, med njimi *August Pavel*. Kardos se je s Pešta z drugimi šaulari vred s piciklinom pelo v Órség. Tau je trpelo več dni, zmejs so večkrat mogli salaš prositi po vesnicaj. Kardos je nej samo spitavo, liki fotografarero pa malo tó. S toga je škonik za malanje *László Szabó* lepau dojnimalo vsefele künjske škeri pa posaude

geseni so mlajši radi geli, gda so krave pasli rdeči, sladke sad grmaudja – *glojovec* (galagonya). Vaugri in Slovenci so radi küjali župo z dinske kaše, štero so zafrigali. Slovenci so eške sölknivano mesau nutsküjali. V grajovo župo pa *ber* (köles). Ber so küjali Slovenci s kiselov repov, štero so z vrnji mlekom pretejpali. Slovensko *grajovo kapústo* so v zimi radi geli v Órségi tó. Kardos pravi, ka so se od Slovencev navčili, kak trbej *dinsko kašo* ogüli. Kašo so sküjali, posíli in v veuko drvenko sipali. Doj so seli paulek drvenke na mali stolec in z bausimi nogami so klačili tačas, ka so lopinje nej spoj dojogüli. Po tistom so pa vötrali, trausili, ka je čisto gratalo.

Gda so *mesarili/zabadali*, so mogli puička tak v kopanjo djati, ka je z glavauv prauti iži gledó. Ovak bi se nesreča zgodila pri rami. Tau so vörvali Slovenci pa Madžari v Órségi. Bleke so tak čistili, ka so ber nutzósipali, pa z dvóma prstoma vöpotisnili, aj fejest čisto bau. *Na fašenski torek* so inda svinjsko glavau küjali tak Slovenci kak Madžari. *Tikevni oli* Slovenci že duže nücajo pa redijo kak Madžari. *Cvrtino* (tojásgánica) badva naroda poznata. Ništerne ženske so znale gibanico peči, šteroj se tü pravi „*gabonca*”.

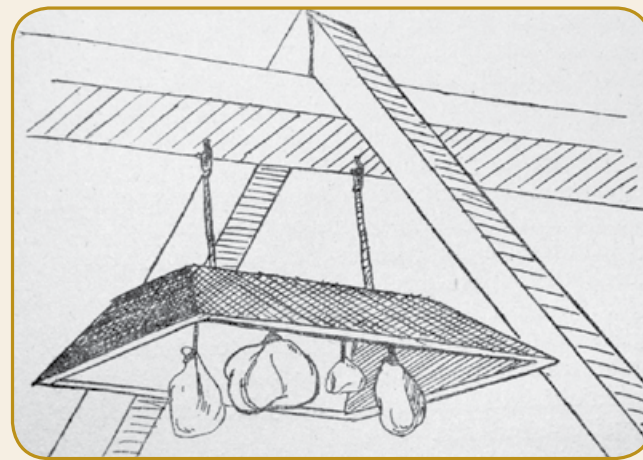
Kardos pravi, ka so slovenski *šticlínge* za mlejko küjši pa šurši, kak vogrski. S krplivami pa s kropom so je vöprali, aj ne vonjajo. Malim *bečkam* v Órségi pravijo „*bucska*”. *Štelaži* je „*telázi*”, *polica* je „*póca*”, *kasli* je „*kászli*”. Vile, s šterimi so piskre v peč dejvali, so „*bürügle*”, iz slovenske rejči *börkle*.

V dvej sausadnji krajinaj so Slovenci in Madžari skor gnako vertivali, gnako pauvali, küjali in geli. Kardos je biu Slovenec iz paverske držine. Ka je doma vüdo, tisto je isko v sausadnjoj krajini. V svoji knjigi je dosta slovenski do-

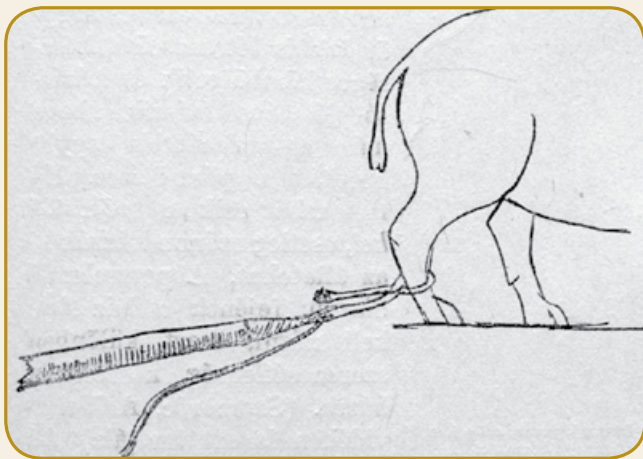
manji rejči dojspiso. Za toga volo je ta knjiga za nas tó dosta vredna.

László Kardos je dobro pozno prausno lüstvo in je biu aktiven v politiki tó, ka bi lüstvi leko pomago. Mladim je or-

muzeji (Magyar Néprajzi Múzeum). Med 1951-1956 je biu tü direktor. Z (h)rano pa Slovenci se je več nej spravlo, liki z vörami (vallás) lidi na Madžarskom. Mrau je v Pešti 3. marcüša 1980-oga leta.

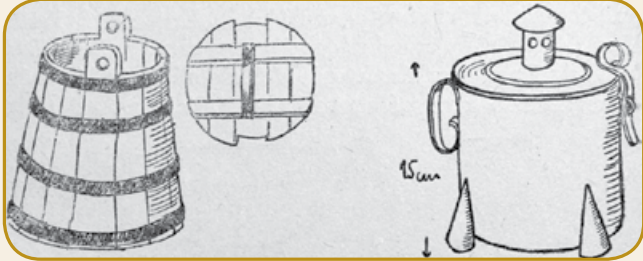
»Škrinja« na paudi za sölknivano mesau

Klejšče pri masariji

(od 1950-oga leta je tau XV. rajon Budimpešte). László je v Pešti odo v gimnazijo in na univerzo. Leta 1942 je daubo diplomó kak škonik madžarščine in taljanščine pa kak etnolog. Za eno leto pa je že doktoriro iz etnologije. Eške

v Kardosove knige o (h)rani lüstva v Órségi (Az Órség népi táplálkozása, Budapest 1943). Szabó je malo za Avgusta Pavla tó. Iz Kardosovi knjig se eške gnes včijo na univerzi pa je nücajo čednjaki. Kardos je nutpokazo, kak so sausadni

Vindrik za žir

se je na univerzi včiu, gda je 1941-oga leta v leti odo v krajini Órség (Stražna pokrajina) in lüstvo spitavo, ka gejo, ka küjajo, kakše posaude pa škeri majo. Paverkinje so marade pripovejdale pa vse pokazale, vej pa je znau, ka trbej pitati. Un je biu tó s paverske držine. V trej mejsecaj je teuko vse vküpspiso, ka je leko napiso doktorsko disertracijo, s štere so 1943-oga leta edne kuste knjige vödali.

narodi – Madžari, Slovenci, Avstrijci – merno vküper živelí, skor gnako geli, küjali pa gnake posaude, škeri nücali. V Órségi je bilau malo mlajšov, pri vsikšoj držini samo edno dejte so meli, erbo, grünt je nej trbölo raztalati. Depa delavcov je tó nej bilau, za toga volo so ojdli k njim pojbičke z naši slovenski vesnic slüžit. V Órségi so ništerne slovenske rejči tó prejkvzeli od nas. Te reči leko štemo v Kardosovi knjigi. V

ganizero kolegiume v 1940-i lejtaj. Za tau je 1948-oga leta daubo *Kossuthovo nagrado*. Od 1951 do smrti je delo v Madžarskom etnografskom

Njegva prva kniga je dosta vredna eške gnesnaden, nej samo za Madžare, liki za nas Slovence tó.

Marija Kozar

Visoko odlikovanje Martinu Ropošu

Martin Ropoš v družbi namestnika premiera Zsolta Semlyéna, državnega sekretarja za verske in narodnostne odnose Miklósa Soltésza in državnega sekretarja za socialne zadeve Attila Fülöpa

Najvišja vladna odlikovanja, ki jih lahko prejmejo pripadniki narodnostnih skupnosti na Madžarskem, so letos podelili 17. decembra v Budimpešti namestnik premiera Zsolt Semlyén, državni sekretar za verske in narodnostne odnose Miklós Soltész in državni sekretar za socialne zadeve Attila Fülöp.

Letošnji slovenski dobitnik je bil predsednik Državne slovenske samouprave Martin Ropoš, ki že več desetletij – tudi kot župan in kot predsednik krovne organizacije – vztrajno dela za avtonomno slovensko skupnost.

(Več o tem v naši naslednji številki.)

F. Sütő

»... na stáři szlovenszki jezik obrnyeno ...« - 4.

Knige, s šteri do gnes molimo

Krajina med Mürov pa Rabov je od 11. stoletja dale sedemstau lejt slišala k dvöma püšpekijama: söverni tau pod györsko, južni tau pa pod zagrebško. V Györi so se nej dosta spravljali z malov slovenske vörnike so nej vödavali knjig. Gda so se trüdili, ka aj bi po reformaciji ta zemla pá katoličanjska gratala, so si dühovniki pomagali

Vsakši leko na pamet vzeme, ka mata glavni-va dva prekmurskiva pisatela - evangeličanjski Števan ino katoličanjski Mikloš - gnako držinsko ime »Kümzič«. Skoro gvüšni pa smo, ka sta si nej bila v žlati, vej pa dosta držin eške gnes nosi tau ime v Prekmurji pa Porabji.

Mikloš Küzmič se je naraudo leta 1737 v goričanjski Dole-

sanjaj vidimo, ka je nej bilau léko obračati pa druknivati slovenske knjige.

Püšpek je Küzmiča oprvin proso, aj prejkspiše evangelijske, tak so v Šoproni leta 1780 z njegovimi penezami vöprišli »Szvėti evangyeliomi ... na Vsze Nedelne, i Szvétésnye Dni«. Kak piše Mikloš, je ranč tak obračo »na stáři slovenski jezik«, na živo rejč svoje krajine. Knige so do leta 1920 eške trinajstkrat nadrukivali, v ništerni cerkvaj so je nücali celau do 1945. Tak so lidgé po svetkaj več kak stau petdeset lejt poslüşali glavne tale evangelijov po Mikloši Küzmiči. Obračo je z latinske Biblije »Vulgata«, nika je prejkvzeu od Števana tö, depa največ slični rejči je zavolo toga, ka sta bila doma s saused-nji krajin. V knjigaj so eške molitve, litanije ino en par pesmi. Poglednimo zdaj en tau Lukačovoga evangelijske po Mikloši Küzmiči:

»Vu onom vrejmeni: Jožef i Maria Mati Jezuzušova sta se čüdiva-la nad onimi, štera so povejdana od njega. I blagoslovo je njé Simeon i pravo je Marii Materi njegovoj: ovo položeni je ete na odpádnjenjé in na gori stanjenjé vnougim vu Izraeli ...«

Tistoga leta so v Šoproni nadrukivali »Krátko šummo velikoga katekizmuša ...«, štera je Küzmič emo že gotovo, depa go je mogo po državnom rendelüvanji znauvič dojobrnauti. Té knjige so ranč tak edenajstkrat vöprišle, tak so veliko mauč mele nad znanjom pa gezikom našoga lüstva skoro staulejtje pa pau. S toga leta ne smejmo pozabiti eške »Slovenski silabikár«, šteri je abecednik, v njem Küzmič dojspiše zlogovane (szóta-

golt) rejči, molitve, latinske reči za dvornike, rimske pa arabske numere, mali katekizmuš, pregovore pa svete pesmi.

Zvün evangelijov je največše Miklošovo delo »Kniga molitvena«, nadrukivana v Šoproni leta 1783, štera je bila petdeset lejt eden sami prekmurski slovenski katoličanjski molitvenik. Do 1891 so ga nadrukili osemnajstkrat, sledik pa sta ga malo vöpopravila Jožef Borovnjak ino Jožef Sako-

gnake reči v vogrskom geziku - če rejsan so naprejspisali, ka more na prvom mesti biti madžarski tau. V knjigi najdemo »Krátki návuk« s pripovejstami, štenjé, slovensko-vogrski mali slovar (szótár) ino en par molitev. Mikloš Küzmič je sto dojobrnauti cejlo Sveto pismo tö - po prošnji püšpeka Szilyna pa po peldi Števana. Isko je pomočnike, depa taužo se je, ka več ne ladajo njegve oči. Gvüšno je biu že trüden po svoji sedmi knjigaj, zavolo šteri se je mogo dostakrat podati na paut k püšpeki.

Do leta 1790 pa je donk dojobrno »Stároga i novovoga teštamentoma svéte hištorie kratko šummo« pisatela Jánoša Molnára, štere so nücali po šaulaj, ka bi spoznali pripovejsti s Staroga zakona tö. Tak je Mikloš Küzmič dojspiso začetek stvaurdenja svetá: »Či gli bi ga Boug v ednom očnom megnenji lejhko stvouro, dönok je šest dnevov na tou odloučo. Prvi den je stvouro Boug svetlost; drug den firmamentom;

trejti den je razloučo vodou od zemlé i taki se je zemla s trávov i z sadovenim drevvom zelenila ...«

Mikloš Küzmič - kak voditel prekmurski far ino šaulski nadzornik - je napravo veuko delo za svoj narod. Malo škonikov je bilau v krajini, zatok je pošilo pojbiče v sirotišnico (árvaház) v Kószeg, ka bi se vöčili. Njegve vörske pa šaulske knjige so mele sploj veuko znamenje eške dugo po njegvoj smrti. »Evangyeliomi« pa »Kniga molitvena« sta kak dve največ nücani knjigi sploj dosta napravili za tau, ka aj bi slovenski gezik gorausto med Mürov ino Rabov.

-dm-

»Knigo molitveno« Mikloša Küzmiča eške itak najdemo pri ništerni porabski držinaj

V prvom sombotelskom püšpeki Jánoši Szilyni je Küzmič najšo velikoga dobrotnika

vič, tak je do 1931 vöprišo eške devetkrat. Lidgé ga do gnes zovéjo »staroslovenski molitvenik«, s šteri se včijo glavne molitve ino pesmi. Dosta držin v Porabji ranč tak má doma té knjige, v šteraj je dojspisana sploj stara vüzemska pesem: »Stala je mati dresélna, pouleg križa jáko túžna, gda je viso svéti Sin: gda je viso svéti Sin. Prežalostno njéno düšo i potrto srcé tužno oster meč je prebodo: oster meč je prebodo ...«

Leta 1790 je v Budimi vöprišla druga Miklošova knjiga za šaule »ABC knižica na národní šaul hasek ...«, štera je mejla na lejvoj strani slovensko pisanje, na pravoj pa

s kajkavskimi (rovačkimi) rokopisi ino knjigami, kak njini bratke duga stoletja na Dolinskem, štero je slišalo pod Zagreb.

Leta 1777 je avstrijska cesarica Marija Terezija stvaurila nauvo püšpekijo s centrom v Somboteli, pod štero je prišla cejla takzvana »Slovenska okrogline«. Prvi sombotelski püšpek Jánoš Szily se je začno brigati za svoje slovenske vörnike, dosta je pomago, ka se je začnilo kulturno delo med katoličanjskimi vogrskimi Slovencami.

»Mi pa se eške samo zdaj prebüdjavamo, za tau pa se moremo zavaliti vašoj presvejklosti ...«, je püšpeki napiso začetnik prekmurske literature za katoličane Mikloš Küzmič. Dühovnik je prva žalostno brodo na svoje katoličanjske rojake, šteri so nej meli svoji knjig, kak liki lüterani. Njegvo glavno delo je v tom, ka je najšo velikoga pomočnika v püšpeki Szilyni.

nji Slavečaj, teologijo se je včiu v Györi. Oprvin je biu tri mejsce gradski kaplan v Gornjoj Lendavi (gnes Grad na Goričkom), od leta 1763 dale pa je grato plebanoš pri Svetom Benedikti v Kančevcaj. Gda je cesarica stvaurila sombotelsko püšpekijo, je dale slüžo kak dekan »Slovenske okrogline«, kak je rad v svoji knjigaj imenüvo svojo rodno krajino. (Vogrsko ime té zemlé je bilau »Tótság«.) V kančevskom lesenom farofi je živo do svoje smrti leta 1804.

Če je znamenje Števana Küzmiča v tom, ka je napravo veuko delo, dojobrno cejli Nauvi zakon, se leko Mikloši Küzmiči zavalimo, ka je prejkspiso dosta knjig za vekšo, katoličanjsko vörsko skupnost Slovenske okrogline - za šaulo, cerkev ino dom. Tau bi pa nej šlau brezi dojobrnoga püšpeka Szilyna, poznamo njija pisma, štera sta si pisala več kak dvajsti lejt v latinskem geziku. V pi-

V BEJLOJ ŠALICI KAFEJ

V leti 2018 smo Slovenci svetili stauto oblejtnico smrti velkoga slovenskoga pisatela Ivana Cankara. Njegva kratka pisanja - ali kak je zovemo »črtice« -, je gvüšno vsikši što, šteri se je v šauli slovenski gezik včtu. Venak najbolje poznana Cankarova »črtica« je »Skodelica kave«, štero vam na konci jubilejnoga leta prejkdamo v našoj domanjoj rejči.

Dostakrat v svojom žitki sem napravio krivico človöki, šteroga sem lübo. Takša krivica je kak grej prauti Svetoma Düji: nej je odpüščena nej na tom, nej na drugom svejti. Ne more se vözbrisati, nej pozabiti. Včasí duga lejta počiva, kak liki bi vogasnila v srci, se zgübila, se pogroznila v nemernom življenji. Na gnauk, srejdí vesele vöre, ali vnoči, gda se prestrašeno zbidiš s hüdi senj, spadne v düšo žmeten spomin, pa tak krepko začne boleti pa pečiti, kak liki bi biu grej napravljen eške samo v tistom ipi. Vse druge spomine leko na léki zbríšemo. Črn flek pa je na srci ino ostane za vekomaj.

Rad bi človek lažo sam sebi v düšo: »Veje je pa nej tak bilau! Samo tvoja nemerna miseu je s tenke sence napravila nauč! Nika drauvnoga, vsakdenešnjoga je bilau, kakšoga stau pa gezero geste od zranka do večera!« Trauštanjje laža; ino človek sam britko čüti, ka laža. Grej je grej, če ga včinimo gnauk ali gezerokrat, če je vsakdanešnji ali nej poznani. Srce je nej zakonska kniga, štera bi laučila med drauvnim grejom pa hüdo delstvom, med tem, če koga bujemo ali vmorimo. Srce vej, ka »foliški morí s pogledom, junak s sablov«; ino raj bi dalo odpüščenje sabli kak pa pogledi. Srce je katekizmuš tö nej, ka bi laučilo med malimi pa glavnimi greji, ka bi je laučilo po rečaj

pa vinešnji znamenjaj. Srce je pravičen birauv, šteri se ne zmejša. Saudi ino obsaudi grejšnika po skritom, komaj poznanom megenenji, po naglom pogledi, šteroga niške ne vzeme na pamet, po nej vöpovejdanoj, komaj na čeli vöspisanoj misli; eške po stopaji, po klonckanji na dveraj, po srebanji teja tö. Samo malo grejov je dojspisani v katekizmuši pa eške tisti so nej poglavitni. Če bi bilau srce spauvednik - duga ino strašna bi bila spauved!

Grej, šteroga leko z rečajav vöpovejmo pa s pokaurov zbríšemo, se odpüšča. Žmeten ino prežmeten, do slejdnje vöre krvaveči pa je grej, šteri je austo samo v srci kak spomin brezi reči ino forme. Samo sam sebi ga človek vöovadi, gda gleda v nauč ino ma je odejvka na prsaj bole žmetna od kamla.

»Nej sem kradno, nej vmauro, nej praznúvo; čista je moja düša!«
Lažaš! Ali si nej lüpo djabko, gda si üšo nimo lačnoga ino ga pogledno brezi smilenja? Üše je bilau, kak liki bi vkradno, vmauro ali praznúvo. Pravični birauv, srce, rajši odpisti ubijalci, šteri je na pauti do gaug pobaužo žalostno dejte, kak liki tebi čistoma! Vej pa srce

ne pozna malenkosti pa paragrafov ...

Pred petnajsetimi lejtami sem prišo domau ino doma austo tri kedne. Cejli tisti čas sem biu potrejtí ino lagve volé. Naš dom je biu püsti; v vsej nas je bilau, kak se mi vidi, nika žmetnoga, odürnoga kak mokra senca.

Prve noči sem spau v iži;

zgrížena stena. Z lagvov volauv, potrejtostjov pa črnimi skrbmi sem te piso svoje prve lübezenske pri-povejsti. Mantro sem se, ka bi svoje misli pelo na bejle poštijte, na cvetauče tranke ino deneča paula, ka aj bi nej vüdo sébe pa svojoga žitka.

Gnauk sem si zaželo črn kafej. Ne vejm, kak mi je prišlo na miseu; zaželo sem

svejto krivi štráf podnešnjoga sunca, drejkt materi v oči; vekše so bile ino čistejše, ves nebeski posvejt se je blisketo v nji, vsa nebeska blajženost ino lübezen. Lampe so se gi smejale kak deteti, štero nosi veseli dar. Pogledno sem go ino gi s čemernim glasom pravo:

»Njajte me na meri! ... Neškem zdaj!«

Nej je bila eške na slejdnjoj stubi, vüdo sem go samo do pojasa. Gda je čüla moje rejči, se nej genila; samo rauka, štera je držala šalico, se je traučila. Gledala me je prestrašena, posvejt v očaj je vöméro.

Od srama mi je staučila krv v lica, stau po sem prauti njej z naglim stopajom.

»Dajte, mati!«

Kesnau je bilau; posvejta več nej bilau v njeni očaj, smeja nej več na njeni lampaj.

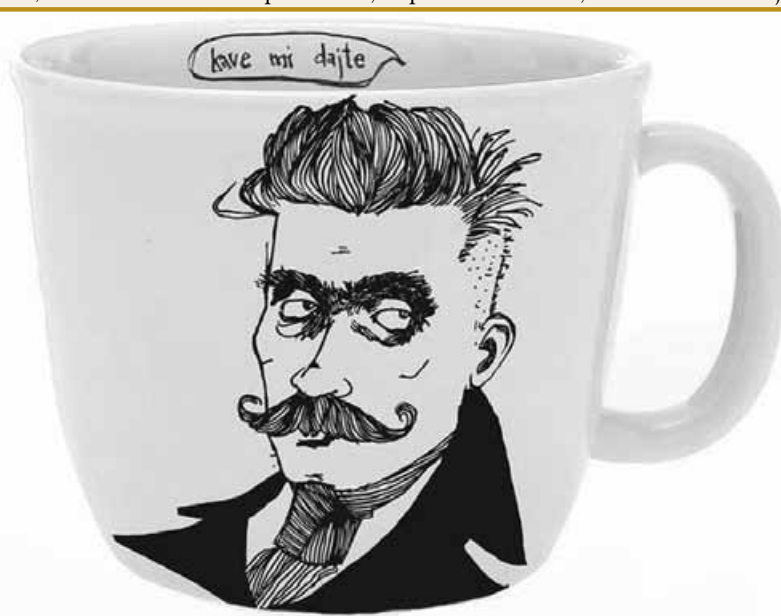
Spiu sem kafej ino se traušto:

»Večer gi povejm tisto rejč, tisto lübeznivo, za štero sem njeno lübezen vkano ...«

Nej sem gi povödo, nej večer, nej drugi den pa nej, gda sva slobaud vzela ...

Za tri ali štiri lejta mi je na tihinskom edna tihinska ženska prinesla kafej v ižo. Te me je tak krepko spreletejlo pa zaboletelo v srcej, ka bi kričo od bolezní. Ar srce je pravičen birauv ino ne pozna drauvni, nika nej vrejdní stvari ...

(V domanjo rejč prejkspiso: Dušan Mukič)

včasí sem se vnoči zbüdo ino vüdo v kmici, ka je mati gorstanila s postele pa sejdla pri stoli. Cejlak merno, kak liki bi spala; dlani je tiščala k čeli, njeni bejli obraz se je svejto, če rejsan je bilau okno zagrnjeno ino vanej je nej bilau nej mejseca nej zvezd. Poslüšo sem s pazkov ino gorprišo, ka je tau nej sopenje spavajaučoga, liki djaukanje, štero se žmetno nazaj drži. Odejvko sem potegno nad glavau; ali prejk nje pa eške v senjaj sem čüu tisto djaukanje.

Prejk sem se spakivo pod strejo, v senau. V té svoj dom sem plezdo po strmi, potrejtí stubaj, kak liki po ednoj lesnici. Postelo sem si napravio v senej, pred dveri sem postavio sto. Moj razgled je bila sürkasta,

si ga. Mogauče samo zatok, ka sem znau, ka ranč krüja nega doma, nej pa kafeja. Človek je v svojoj razmišlenosti hüdi ino brezi milosti. Mati me je poglednila z veukim, bogečim pogledom ino nej dala valasa. Püsti ino čemeren, brezi reči ino pozdrava sem se povrno pod strejo, ka bi napiso, kak sta se lübila Milan ino Breda, kak sta bila badva plemenitiva, srečniva ino veseliva.

»Rauka v rokej, badva mladi, od zajtrašnjoga sunca obžarena, mujtiva v rosi ...«
Čüu sem tije stopaje po stubaj. Prišla je mati; stapala je pomalek ino varno, v rokej je nesla šalico kafeja. Zdaj se spominam, ka je nikdar nej tak lejpa bila kak liki v tistom ipi. Skaus dveri je

PETEK, 21.12.2018, I. spored TVS
6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.15 Vem!, kviz, 11.55 Ugrižnimo znanost, oddaja o znanosti, 12.30 Zlata dekleta, ameriška hum. nan., 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Tarča, Globus, Točka preloma, 15.20 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 16.05 Duhovni utrip, 16.25 Kozmo, belgijska otroška nan., 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Alpe-Donava-Jadran, 17.55 Novice, 18.00 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 18.10 Rija in Krokodil, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Državna proslava ob dnevu samostojnosti in enotnosti, 21.00 Pogovor s predsednikom države, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Mož v beli obleki, angleško-ameriški film, 0.40 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.05 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.00 Info-kanal

PETEK, 21.12.2018, II. spored TVS
6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.40 Sledi, dokumentarna oddaja TV Maribor, 9.20 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 10.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (Ž), 11.35 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 12.35 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (Ž), 14.30 Smučanje prostega sloga - svetovni pokal: smučarski kros, 15.50 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 16.20 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 17.20 Biatlon - svetovni pokal: sprint (Ž), 18.40 Primorska kronika, oddaja TV Koper-Capodistria, 19.05 Otroški program: Op! 20.05 Družinski film, koprodukcijški film, 21.45 Zvezdana, 22.30 Moderne kunst, kratki igrani film, 22.50 Muha, kratki igrani film, 23.00 Tunel, kratki igrani film, 23.15 Nedeljsko jutro, kratki igrani film, 23.30 Anja ganja, kratki igrani film AGRFT, 23.50 Jaz sem, kratki igrani film, 0.05 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 0.55 Vikend paket, 2.20 Videotrak, 3.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (Ž), 3.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (Ž), 4.25 Smučanje prostega sloga - svetovni pokal: smučarski kros, 5.25 Videotrak

SOBOTA, 22.12.2018, I. spored TVS
6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.45 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, 11.40 Mednarodna obzorja: Poljska, spopad resnic, 12.40 Kaj govoriš? = So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja

TV Maribor, 13.50 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 14.30 Mame (II.), slovenska nanizanka, 14.55 Ambienti, 15.30 Profil: Dragan Vujić, 16.10 Človeški laboratorij: Kultura strahu, britanska dokumentarna serija, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Mestne promenade, dokumentarna serija, 17.50 Kuharija na kubik: Sladica s kranjsko klobaso, kuharska oddaja, 18.20 Ozare, 18.25 Reaktivki: Severni tečaj, risani film, 19.00 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 21.15 Mame (II.), slovenska nanizanka, 21.45 Poročila, Šport, Vreme, 22.15 Neruda, koprodukcijški film, 0.00 Profil: Dragan Vujić, 0.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.00 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 1.55 Info-kanal

SOBOTA, 22.12.2018, II. spored TVS
6.30 10 domačih, 7.00 Najboljše jutro, 8.40 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 9.45 Čarokuhinja pri atu: Karibi, 10.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (Ž), 1. vožnja, 11.30 Smučanje prostega sloga - svetovni pokal: smučarski kros, 13.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (Ž), 2. vožnja, 14.55 Biatlon - svetovni pokal: zasledovalna tekma (M), 15.40 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (M), 1. vožnja, 16.55 Biatlon - svetovni pokal: zasledovalna tekma (Ž), 17.30 FIFA - svetovno klubsko prvenstvo, finale, 18.40 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (M), 2. vožnja, 20.05 Iskanje Rodrigueza, koprodukcijški dokumentarni film, 21.35 Televizijski klub, 22.35 Božični koncert Oliverja Dragojevića s Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija, 0.30 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 1.30 Videotrak, 2.30 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (Ž), 1. vožnja, 3.00 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (Ž), 2. vožnja, 3.30 Biatlon - svetovni pokal: zasledovalna tekma (M), 4.05 Zabavni kanal, 5.55 Videotrak

NEDELJA, 23.12.2018, I. spored TVS
7.00 Živ žav, otroški program, 10.05 Govoreči Tom in prijatelji: Kdo je prekinil Angelco?, risanka, 10.20 Kozmo: Kje je Toni?, belgijska otroška nanizanka, 10.45 Prislunimo tišini, 11.20 Ozare, 11.25 Obzorja duha, 12.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Avenik s Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija, 14.45 Slovenska polka 2017, 15.20 Rdeča želva, koprodukcijški film, 16.50 Kino Fokuz, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Zmajčji zmaj: Božič, risanka, 19.00 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme,

20.00 Ku'damm 56, nemška nadaljevan-ka, 20.50 Intervju, 21.40 Poročila, Šport, Vreme, 22.10 Sočasje, dokumentarni film, 23.00 Za lahko noč, 23.30 Dnevnik Slovencev v Italiji

NEDELJA, 23.12.2018, II. spored TVS
7.00 Duhovni utrip, 7.15 Glasbena matinea, 8.20 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 9.15 Slastna kuhinja: Črnogorski lignji, 9.45 Mestne promenade: Radovljica, dokumentarna serija, 10.30 Svetovni popotnik: Severovzhodna Anglija, 11.40 Biatlon - svetovni pokal: skupinski start (M), 12.45 City folk - Obrabi mest: Ljubljana, dokumentarna oddaja, 13.25 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 14.25 Biatlon - svetovni pokal: skupinski start (Ž), 15.10 Zvezdana, 16.00 Rokomet - liga NLB: Celje P. L.: Riko Ribnica, 18.15 Štiri-nožni kozmonavti, ruska dokumentarna oddaja, 19.05 Z glasbo in s plesom, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 V družbi severnega jelena, britanska dokumentarna oddaja, 21.00 Nesmrtni, oddaja o športnih velikanih, 21.30 TV Emona, dokumentarni feljton, 22.00 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 22.55 Ambienti, 23.25 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 0.45 Videotrak, 1.50 Biatlon - svetovni pokal: skupinski start (M), 2.35 Biatlon - svetovni pokal: skupinski start (Ž), 3.25 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak

PONEDELJEK, 24.12.2018, I. spored TVS
6.10 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Kuharija na kubik, kuharska oddaja, 10.45 10 domačih, 11.15 Vem!, kviz, 12.05 Kaj govoriš? = So vakeres? 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Sveto in svet: Srazovanje božiča v Premurju, 14.30 S-prehodi, 15.00 Dober dan, Koroška, 15.35 Osmi dan, 16.10 Z glasbo in s plesom, glasbeno igrana oddaja, 16.30 Kozmo: Kje je Toni? belgijska otroška nanizanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Osvežila fronta: Denar, 17.55 Novice, 18.00 Makro-regije - Alpska: Bohinj po Bohinjsko, 18.05 Bacek Jon: Cirkusanti, risanka, 18.10 Princ Ki-Ki-Do: Begunec, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Menjava Božičkov, norveški božični film, 21.20 Radost ljubezni, dokumentarna oddaja, 22.15 Prva Sveta noč, ameriška dokumentarna oddaja, 23.15 Božič v Pečnikovih cerkvi, glasbena oddaja, 23.45 Polnočnica, prenos iz Šentvida pri Stični, 0.40 Deški zbor, ameriški film, 2.30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.55 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 3.50 Info-kanal

PONEDELJEK, 24.12.2018, II. spored TVS
6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški počitniški program: Op! 10.00 Pedro Opeka, dober prijatelj, dokumentarni film, 11.40 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 12.45 Dobro jutro, 15.25 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 16.30 Božični koncert Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana, 17.10 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 18.10 Tele M, oddaja TV Maribor, 18.40 Primorska kronika, oddaja TV Koper-Capodistria, 18.55 Otroški program: Op! 20.00 Svetovni popotnik: Švica, 21.05 Poklon Postojnski jami, ob 200-letnici odkritja podzemnega paradiza, 22.15 Vse najboljše, hrvaški film, 0.00 Videotrak, 1.05 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak

TOREK, 25.12.2018, I. spored TVS
7.00 Otroški počitniški program: Op! 9.25 Vem!, kviz, 10.00 Božično evangeličansko bogoslužje, 10.55 Obzorja duha: Bog trka, 11.35 Bravo orkester!: A. Vivaldi, Štirje letni časi - Zima, 11.45 Ave Maria, Panis Angelicus - Angela Svobljak, sopran in Martina Okoliš, orgle, 12.00 Urbi et orbi: Papeževa božična poslanica, 12.30 Naravni parki Slovenije: Pragozd Krokarkar, dokumentarna oddaja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Potepanja - Barangolások, oddaja TV Lendava, 14.00 Otroški počitniški program: Op! 16.35 P. I. Čajkovski-Y. Vamos: Hrestač - Božična zgodba, veliki pas de deux, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Kulturni rhovani: Sv. Primož nad Kamnikom, dokumentarna oddaja, 17.55 Novice, 18.00 Mimi in Liza: Božič, risanka, 18.05 Kralj Matjaž, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Dnevnikov izbor, Šport, Vreme, 20.05 Salzburska zgodba, avstrijski igrani film, 21.40 Poročila, Šport, Vreme, 22.05 Letni časi - Zima, 22.10 Carmen manet, Magnificat, 22.55 Pričevalci: Vinko Prestor, 1.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.40 Dnevnik, 2.05 Dnevnikov izbor, Šport, Vreme, 2.35 Info-kanal

TOREK, 25.12.2018, II. spored TVS
6.30 Zabavni kanal, 7.00 Koroška poje 2014: 'Bogu v čast, ljudem v veselje', 8.35 Letni časi - Zima, Mate Bekavac, Nuška Drašček, jazz trio in godalni orkester (B. Manilow), 9.00 Radost ljubezni, dokumentarna oddaja, 10.00 Božičkov javenec in čarobna snežinka, francoski animirani film, 11.35 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 12.40 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 13.55 Alpe-Donava-Jadran, 14.30 Čarokuhinja pri atu: Mehika, 14.45 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 15.40 Deček z oblaki, koprodukcijški film, 17.10

Veliki božični koncert Gimnazije Kranj, 18.55 Pater Alessandro, glas iz Assisija, glasbeno-dokumentarna oddaja, 20.00 Resnični Jezus iz Nazareta: Izgubljena leta, britansko-ameriška dokumentarna serija, 20.55 Božič s Helene Fischer, 21.55 Vina sveta, razvedrilo potopisno kulturna oddaja, 22.50 Decembrska neveta, kanadski film, 0.20 Videotrak, 1.25 Zabavni kanal, 5.20 Videotrak

SREDA, 26.12.2018, I. spored TVS
6.40 Dnevnikov izbor, 7.00 Otroški počitniški program: Op! 10.00 Pločevinko, celovečerni otroški animirani film, 11.20 Vem!, kviz, 12.05 Slastna kuhinja: Pogača iz koruzne moke in gob, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Sfinga, dokumentarni film, 14.35 Duhovni utrip, 15.10 Potepanja - Barangolások, oddaja TV Lendava, 15.40 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Velika vojna na TV zaslonu, dokumentarni feljton, 17.55 Novice, 18.00 Trobka in Skok: Hipnotizer, risanka, 18.05 Potovanje na ladji Beagle - Ljubezen galapaške želve, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Dnevnikov izbor, Šport, Vreme, 20.05 Tisoč ur bridkosti za eno uro veselja, dokumentarni film, 21.25 50 knjig, ki so nas napisale: Fran Saleški Finžgar: Pod Svobodnim soncem, 21.40 1991 - Neizstreljeni naboj, slovenski TV-film, 23.10 Poročila, Šport, Vreme, 23.35 Velika vojna na TV zaslonu, dokumentarni feljton, 0.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.40 Dnevnik, 1.10 Dnevnikov izbor, Šport, Vreme, 1.35 Info-kanal

SREDA, 26.12.2018, II. spored TVS
6.00 Zabavni kanal, 6.30 10 domačih, 7.00 Le plesat me pelji 2018, 8.40 Državna proslava ob dnevu samostojnosti in enotnosti, 9.40 Pogovor s predsednikom države, 10.45 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 11.45 Kraljice variete 2015, 14.05 Vikend paket, 15.35 Ambienti, 16.05 Poklon Postojnski jami, ob 200-letnici odkritja podzemnega paradiza, 17.05 Zadnji tango v Halifaxu, britanska nadaljevan-ka, 19.05 Ribič Pepe: O starosti, mozaična oddaja za otroke, 19.30 Angel, kratki igrani film, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Resnični Jezus iz Nazareta: Začetek javnega delovanja, britansko-ameriška dokumentarna serija, 20.55 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, 21.50 Slovene's, dokumentarni feljton, 22.20 Sanje o prihodnosti: Dom prihodnosti, francoska dokumentarna serija, 23.15 L...kot ljubezen, slovensko-česki film, 1.00 Videotrak, 2.05 Zabavni kanal, 5.20 Videotrak

Porabje

**TEDNIK
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM**

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava, Ministrstvo za človeške vire (EMMI), Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

Marta Sever

BOŽIČNA

Letos lekar zelen božič boude,
nikainja na drevge,
nika snega lekar nede na zemli,
nede lekar zimskoga časa.

Vsa narava se spreminja,
gé so tiste duge bejle zime,
gé je tisti oster zimski vöter,
da smo se v velke kapute oblačili.

Ali božič pa boude,
sigdar istoga dneva,

čütiti ga moremo v svojem srci,
rojstvo Jezušovo nositi v svojoj duši.

V kuči narediti božično drevo,
držina priti vküper,
popevati božične pesmi,
pa moliti božične molitve.

Deca radüvati, pa čakati,
če Jezušček kaj prinese,
z merom pa radostjov
pričakati božični večer.